

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КРЕМЕНЧУЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ МИХАЙЛА ОСТРОГРАДСЬКОГО

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ
ЩОДО ВИКОНАННЯ ПРАКТИЧНИХ РОБІТ
І САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ
З НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
**«МЕДІАПЕДАГОГІКА ТА ІНФОРМАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ
В ОСВІТІ»**
ДЛЯ СТУДЕНТІВ ДЕННОЇ ТА ЗАОЧНОЇ ФОРМ НАВЧАННЯ
ЗІ СПЕЦІАЛЬНОСТІ 011 – «ОСВІТНІ ПЕДАГОГІЧНІ НАУКИ»
ОСВІТНЬОГО СТУПЕНЯ «МАГІСТР»
(частина 2)

КРЕМЕНЧУК 2023

Методичні вказівки щодо виконання практичних і самостійної робіт з навчальної дисципліни «Медіапедагогіка та інформаційні технології в освіті» для студентів денної та заочної форм навчання зі спеціальності 011 – «Освітні педагогічні науки» освітнього ступеня «Магістр» (частина 2)

Укладачі: д. пед. н., проф. Т. Б. Поясок,
к. пед, н., доц. О. І. Беспарточна

Рецензент: д. пед. н., проф. І. О. Солошич

Кафедра психології, педагогіки та філософії

Затверджено методичною радою Кременчуцького національного університету імені Михайла Остроградського

Протокол № 1 від 07.09. 2023 року

Голова методичної ради

проф. В. В. Костін

ЗМІСТ

Вступ.....	4
1 Тематичний план вивчення навчальної дисципліни.....	10
2 Перелік практичних робіт і самостійної роботи	11
Змістовий модуль 2. Сучасні теоретичні й методологічні засади інформаційних технологій в освіті	12
Тема № 9 Дидактичні властивості засобів навчання з використанням інформаційних технологій.....	12
Тема № 10 Організація методичної роботи засобами інформаційних технологій у вищій школі	15
Тема № 11 Створення презентацій з використанням інформаційно-комунікативних технологій.....	28
Тема № 12 Інформаційно-освітнє середовище університету як об'єкт дослідження	37
Теми № 13–14 Моделювання інформаційно-освітнього середовища університету	43
Тема № 15 Експертиза інформаційно-освітнього середовища університету	54
Тема № 16 Педагогічна комунікація в інформаційно-освітньому середовищі.....	65
3 Рекомендації щодо написання студентами індивідуально-дослідних робіт	78
4 Тестові завдання для підсумкового контролю знань студентів.....	82
5 Критерії оцінювання знань студентів	86
Список літератури.....	91

ВСТУП

Навчальна дисципліна «Медіапедагогіка та інформаційні технології в освіті» є досить новою в навчальних планах підготовки магістрів гуманітарного напрямку.

Пропонований навчальний курс містить інформацію про особливості медіапроцесів у суспільстві, інформаційне середовище, методи моделювання та проведення експертиз інформаційного середовища, дидактичні властивості засобів навчання із застосуванням інформаційних технологій. Зміст навчального курсу спрямований на поглиблення і розширення знань слухачів про будову та організацію медіасередовища вищої школи.

Метою навчального курсу є ознайомлення студентів з теоретичними та методологічними засадами медіапедагогіки та інформаційних технологій в освіті як науковою дисципліною, так і прикладною галуззю педагогічної науки. Програмою навчальної дисципліни «Медіапедагогіка та інформаційні технології в освіті» передбачено проведення лекційних, практичних і лабораторних робіт, це розглядаються теоретичні та практичні питання про сучасне розуміння медіа, визначення основних категорій, понять, дефініцій, термінів медіапедагогіки; характеристика основних складових медіапедагогіки: медіадидактики і медіа-виховання; розкриття сутності та основних категорій інформаційної дидактики, її дидактичних, психолого-педагогічних і методичних аспектів; формування практичних навичок використання освітніх медіапродуктів і ресурсів для розв'язання освітніх, виховних та інших завдань.

Проблема медіапроцесів у суспільстві – надактуальна і має розглядатися комплексно: у філософському, соціальному, культурному, психолого-педагогічному та інших аспектах.

Завдання навчального курсу полягає в опануванні студентами низки ключових питань щодо : розкриття поняття медіапедагогіки; розкриття нових інформаційних технологій як засобу розвитку всіх підсистем особистості та її самореалізації; виокремлення та розкриття психологічних і педагогічних

проблем інформатизації суспільства; визначення функцій медіапедагогіки у забезпеченні якості навчання і побудові відкритих педагогічних систем.

Використання методичних рекомендацій сприятиме досягненню студентами таких результатів: отримання знань щодо основних теоретичних засад, на яких будуються медіатехнології вищої школи; використання медіатехнологій як нового освітнього стандарту у вищій школі; удосконалення методології та стратегії відбору змісту, методів і організаційних форм навчання, виховання, які відповідають завданням розвитку особистості; удосконалення механізмів управління системою освіти з використанням автоматизованих банків даних науково-педагогічної інформації, інформаційно-методичних матеріалів, а також комунікаційних мереж; за сучасних умов інформатизації суспільства; створення методичних систем навчання, орієнтованих на розвиток інтелектуального потенціалу студента, на формування вмінь самостійно здобувати знання; створення й використання комп'ютерних тестових, діагностичних методик контролю й оцінювання рівня знань студентів.

Методичні матеріали містять завдання для практичних і самостійних робіт з навчального курсу «Медіапедагогіка та інформаційні технології в освіті», які, відповідно до програми вивчення навчальні дисципліни, передбачають самостійне опрацювання тем і відповідних термінів з кожної теми, підготовку відповідей на контрольні питання та завдання.

Мета практичних робіт – закріплення теоретичних знань студентів у межах змісту тем, для яких заплановане самостійне опрацювання.

Практичні роботи розвивають уміння застосовувати отримані знання під час побудови та організації інформаційних технологій у вищій школі, орієнтування у комп'ютерній мережі, впровадження інформаційних технологій у навчальний процес вищої школи. Питання для самоконтролю передбачають активізацію у студентів знань з попередніх тем навчального курсу, уміння відслідковувати взаємозв'язки між різними компонентами інформаційних технологій, аналізувати та порівнювати суттєві відмінності в документальному

супроводженні всіх етапів розвитку вищої освіти України, досліджувати дидактичні принципи навчання, принципи віддаленої вищої освіти, коригувати методики викладання у вищій школі, згідно з державними та європейськими вимогами ринку праці та стандартів освіти. Творчі завдання передбачають набуття вміння щодо вирішення питань розробки рекомендацій із проблем розвитку освіти, а саме, віддаленої вищої освіти; організації процесу навчання за допомогою інформаційних технологій, урахування тимчасові, просторові, побутові, технічні, професійні, соціальні чинники.

Науково-дослідна робота забезпечує поглиблення та закріплення студентами отриманих на лекціях теоретичних знань, навчання їх методам експериментальних і наукових досліджень, прищеплювання їм навичок узагальнення та аналізу отриманих результатів, праці з комп'ютерною та мультимедійною апаратурою.

Науково-дослідна робота виконується відповідно до запропонованого алгоритму, варіант теми індивідуальних занять обирається згідно з останньою цифрою номера залікової книжки студента.

Методи викладання та навчання:

- лекції, практичні роботи;
- самостійне дослідження.

Методи оцінювання

Знання та уміння студентів оцінюються за допомогою:

– презентації на практичній роботі (кожному студенту відведено 10 хвилин на презентацію та 5 – на запитання), критеріями оцінювання є зміст, спосіб подачі матеріалу, оригінальність і інноваційні методи аналізу процесів, що розглядаються;

– написання реферату (критеріями оцінювання є: актуальність змісту, самостійність, аналітичні здібності, ступінь і форма узагальнення матеріалу, глибина критичних зауважень, різноманітність і обґрунтованість пропозицій щодо удосконалення визначеної соціальної програми);

- виконання самостійної індивідуально-дослідної роботи.

Методичні вказівки щодо самостійної роботи студентів розроблені на підставі модульної системи з урахуванням нових підходів до підготовки фахівців: I модуль – «Загальні засади медіапедагогіки» та II модуль – «Сучасні теоретичні та методологічні засади інформаційних технологій в освіті». Кожен модуль містить усі види навчального навантаження: лекційні, практичні, лабораторні та самостійну роботи студентів. Тому методичні вказівки містять плани практичних робіт з детальними коментарями щодо підготовки з кожного питання згідно із запропонованою літературою. Розроблено систему усних і письмових завдань для самоконтролю студентів. Додаються контрольні питання.

Самостійна робота студентів набуває все більшого значення у навчальному процесі. Вона підвищує відповідальність тих, хто навчається, формує у них навички працювати самостійно, здобувати знання, використовуючи їх для аналізу процесів, що відбуваються у навколишньому та індивідуальному світі. Така робота дає змогу ефективніше активізувати пізнавальні мотиви студентів, розвивати творче мислення.

Самостійну роботу планує, організовує індивідуально кожний студент, однак він завжди може розраховувати на консультації викладача. Робота передбачає опрацювання матеріалу лекцій, підготовку до практичних робіт, вивчення додаткових тем і питань за рекомендованою літературою, підготовку до написання модульних контрольних робіт, добір матеріалу для написання наукового дослідження, підготовку до участі у конференції тощо.

Під час наукового дослідження або роботи над доповіддю студент може виявити більшу ініціативу та самостійність у доборі літератури, складанні плану роботи. Це потрібно не лише для розвитку уміння самостійно опрацьовувати літературу, систематизувати прочитаний матеріал, а й для закріплення теоретичних знань, отриманих під час вивчення навчальних дисциплін, і розвитку професійної культури студентів.

Методичні вказівки складено відповідно до освітньо-професійної та навчальної програм з навчального курсу «Медіапедагогіка та інформаційні

технології в освіті» для студентів денної та заочної форм навчання зі спеціальності 011 – «Освітні педагогічні науки» освітнього ступеня «Магістр».

Після вивчення навчальної дисципліни «Медіапедагогіка та інформаційні технології в освіті» студент повинен:

знати:

- соціально-філософські та гуманітарні аспекти взаємодії людини та медіа;
- вплив окремих медіа на розвиток, виховання та навчання;
- проблему насильства через сучасні засоби інформації та комунікації;
- виховний вплив інформаційних технологій на формування та розвиток особистості;
- вплив медіатехнологій на інтелектуальний розвиток молодшої людини.

уміти:

- удосконалювати механізми управління системою освіти на підґрунті використання автоматизованих банків даних науково-педагогічної інформації, інформаційно-методичних матеріалів, а також комунікаційних мереж;
- удосконалювати методології й стратегії відбору змісту, методів і організаційних форм навчання, виховання, які відповідають завданням розвитку особистості того, хто навчається, за сучасних умов інформатизації суспільства;
- створення методичних систем навчання, орієнтованих на розвиток інтелектуального потенціалу студента, на формування вмінь самостійно здобувати знання;
- створення та використання комп'ютерних тестувальних, діагностувальних методик контролю й оцінювання рівня знань студентів.

Інтегральна компетентність - здатність розв'язувати проблеми, задачі дослідницького та/або інноваційного характеру у сфері освітніх, педагогічних наук.

Загальні компетентності (ЗК):

ЗК1.Здатність до абстрактного мислення, аналізу і синтезу.

ЗК2.Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК4.Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК5.Здатність до адаптації та дії в новій ситуації.

ЗК6.Здатність виявляти, ставити та розв'язувати проблеми.

ЗК7.Здатність до міжособистісної взаємодії.

ЗК9.Здатність працювати в міжнародному контексті.

ЗК 11. Здатність проявляти толерантність та повагу до культуральних відмінностей

Спеціальні (фахові, предметні) компетентності (СК):

СК2.Здатність застосовувати та розробляти нові підходи до вирішення задач дослідницького та/або інноваційного характеру в сфері освіти й педагогіки.

СК5.Здатність розробляти і реалізовувати нові освітні інструменти, проекти та інтегрувати їх в освітнє середовище закладу освіти.

СК8.Здатність інтегрувати знання у сфері освіти/педагогіки та розв'язувати складні задачі у мультидисциплінарних та міждисциплінарних контекстах.

СК9.Здатність до використання сучасних інформаційно-комунікаційних та цифрових технологій у освітній та дослідницькій діяльності.

Програмні результати (ПРН)

ПРН2.Використовувати сучасні цифрові технології і ресурси у професійній, інноваційній та дослідницькій діяльності.

ПРН3.Формувати педагогічно доцільну партнерську міжособистісну взаємодію, здійснювати ділову комунікацію, зрозуміло і недвозначно доносити власні міркування, висновки та аргументацію з питань освіти і педагогіки до фахівців і широкого загалу, вести проблемно-тематичну дискусію.

ПРН7.Створювати відкрите освітньо-наукове середовище, сприятливе для здобувачів освіти та спрямоване на забезпечення результатів навчання.

ПРН8.Розробляти і викладати освітні курси в закладах вищої освіти, використовуючи методики, інструменти і технології, необхідні для досягнення поставлених цілей.

ПРН9.Здійснювати пошук необхідної інформації з освітніх/педагогічних наук у друкованих, електронних та інших джерелах, аналізувати, систематизувати її,

оцінюючи достовірність та релевантність.

І ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН ВИВЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин									
	денна форма					заочна форма				
	усь ого	у тому числі				усь ого	у тому числі			
		л	прак	лаб	с.р		л	прак	лаб	с.р
Змістовий модуль 1 Загальні засади медіапедагогіки										
Тема 1 Основні категорії, предмет і складові медіа педагогіки. Види та функції сучасних	9	2	2	–	5	22	1	1	–	10
Тема 2 Вплив сучасних медіа на людину	14	2	2	–	10	22	-	1	–	15
Тема 3 Мультимедійні ресурси в освіті	14	2	2	–	10	23	–	1	–	10
Тема 4 Дидактичні властивості електронних медіа засобів	14	2	2	–	10	21	1	–	–	15
Тема 5 Медіа як засіб виховання	14	2	2	–	10	22	-	1	–	10
Тема 6 Навчально-методичне забезпечення з використанням електронних медіа	14	2	2	–	10	24	–	1	–	15
Тема 7 Педагогічна етика	14	2	2	–	10	11		1	–	10
Тема 8 Резилентність викладачів	9	2	2	–	5	11	1	1	–	10
Разом за змістовим модулем 1:	102	16	16	–	70	134	3	7	–	95
Змістовий модуль 2 Сучасні теоретичні та методологічні засади інформаційних технологій в освіті										
Тема 9 Дидактичні властивості засобів навчання з використанням інформаційних технологій	14	2	2	–	10	21	1	–	–	15
Тема 10 Організація										

методичної роботи засобами інформаційних технологій у вищій школі	25	2	4	–	10	23	-	2		15
Тема 11 Створення презентацій з використанням інформаційно-комунікативних технологій	23	4	2	–	10	24	–	1	–	15
Тема 12 Інформаційно-освітнє середовище університету як об'єкт дослідження	20	2	4	–	10	21	1	1	–	15
Тема 13–14 Моделювання інформаційно-освітнього середовища університету	25	4	4	–	10	13	1	1	–	10
Тема 15 Експертиза інформаційно-освітнього середовища університету	21	2	2	–	10	11,5	–	1	–	10
Тема 16 Педагогічна комунікація в інформаційно-освітньому середовищі	16	2	2	–	10	21,5	–	1	–	15
Разом за змістовним модулем 2:	108	18	20	–	70	136	3	7	–	95
ІНДЗ – к/р										
Семестровий контроль – іспит										
Усього годин:	210	34	36		140	210	6	14	-	190

I ПЕРЕЛІК ПРАКТИЧНИХ РОБІТ I САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

Змістовий модуль 2 Сучасні теоретичні та методологічні засади інформаційних технологій в освіті

Тема 9 Дидактичні властивості засобів навчання на засаді інформаційних технологій

Мета: допомогти студентам визначити дидактичні властивості засобів навчання із застосуванням інформаційних технологій.

План

1. Сутність і зміст інформаційно-комунікаційних технологій.
2. Дидактичні можливості використання інформаційно-комунікаційних технологій.
3. Можливості використання інформаційно-комунікаційних технологій у навчальному процесі.
4. Основні дидактичні властивості й функції Інтернету як найбільш глобальної інформаційної та комунікаційної технології.

Теми рефератів

1. Інформаційне суспільство – нова історична фаза розвитку цивілізації.
2. Особливості інформатизації освіти в Україні.
3. Інформаційні технології – вища форма функціонування інформаційного ресурсу.
4. Інформаційне навчальне середовище сучасного вищого навчального закладу.
5. Методологічні засади дослідження проблеми розвитку інформаційно-освітнього середовища університету.
6. Сучасні підходи до визначення сутності поняття «Інформаційно-освітнє середовище».

Основні поняття та положення теми: дидактика, інформаційно-

комунікаційні технології, комунікаційні технології.

Короткі теоретичні відомості

Розробка комп'ютерних технологій в Україні почалася в середині 70-х років минулого століття. Найбільшого поширення набули алгоритмізовані комп'ютерні системи (довідкові та тестувальні).

Під дидактичними властивостями того або іншого засобу навчання розуміють його основні характеристики, ознаки цього засобу, що відрізняють його від інших, суттєві для дидактики як в плані теорії, так і практики.

Як показує сучасна педагогічна практика, використання інформаційно-комунікаційних технологій у навчальному процесі спрямоване переважно на розв'язання чотирьох типів дидактичних завдань.

1. Інформаційні технології використовуються як допоміжний засіб для ефективнішого розв'язання вже наявної системи дидактичних завдань.

2. Інформаційні технології можуть бути засобом, на який покладено розв'язання окремих дидактичних завдань для збереження загальної структури, мети і завдань безмашинного навчання. У такому разі сам навчальний зміст не закладається до комп'ютерної системи.

3. Використовуючи інформаційні технології, можна ставити і розв'язувати нові дидактичні завдання, не розв'язувані традиційним способом.

4. Використання інформаційно-комунікативних технологій створює ідеальні умови для професійних контактів, виконання спільної навчально-методичної і наукової праці, обміну навчальними розробками, даними тощо.

Під дидактичними функціями засобів навчання розуміють їх призначення, значення і місце в навчально-виховному процесі. Дидактичні функції є зовнішнім проявом властивостей засобів навчання, що використовуються в навчально-виховному процесі для реалізації поставлених цілей.

Унаслідок виникнення глобальної мережі Інтернет з'явилися нові інформаційні технології, пов'язані з комп'ютерними комунікаціями і реалізацією функцій створення, збору, обробки, зберігання, передачі та

використання навчальної інформації, виконуваних із застосуванням методів інформаційних технологій під час спілкування на відстані.

Дидактичні можливості інформаційних технологій дозволяють під час освітньої діяльності реалізувати форми інформаційної взаємодії з дидактичними цілями:

– взаємодія віддалених учасників процесу навчання між собою: викладача і студента або групи студентів, наприклад, під час електронного листування, організації дискусій через телеконференції і відеоконференції;

– взаємодія учасників процесу навчання (викладача, студентів) з віддаленими джерелами інформації, наприклад, під час здійснення пошуку та систематизації інформації, переміщення (навігації) по гіпертекстовим ресурсам глобальної мережі.

За часом інформаційної взаємодії можливі два варіанти:

– усі учасники процесу навчання одночасно знаходяться в безпосередньому діалоговому режимі за комп'ютером, утворюючи синхронну взаємодію;

– учасники навчання знайомляться з навчальними матеріалами або виконують деяку дію за комп'ютером не одночасно з усіма, а в зручний для себе час, утворюючи асинхронну взаємодію.

Завдання до теми

1. Визначити принципи проектування порталу університету як елемента просторово-семантичного компонента інформаційно-освітнього середовища.

2. Дослідити віртуальну кафедру і сайти викладачів, структуру інформаційно-освітнього середовища університету.

3. Основні дидактичні властивості й функції Інтернету як самої глобальної інформаційної та комунікаційної технології.

4. Проаналізувати науково-інформаційні технології в управлінні вищою освітою.

Контрольні питання

1. Наведіть перспективні напрями, що дозволяють уникнути негативних

наслідків, пов'язаних із зануренням студента у світ символів та імітацій реальних процесів, що подаються на екрані комп'ютера.

2. Дискусія про мету і зміст освіти в сучасних умовах. Ідеал «освіченої людини».

3. Поясніть, як викладач, застосовуючи інформаційні технології, одержує додаткові можливості для підтримки і спрямовування розвитку особистості студентів творчого пошуку й організації їх спільної роботи.

4. Перелічіть, які властивості мають інформаційні технології.

Література: [1, 5, 8, 9, 10, 13].

Самостійна робота

Тема. Дидактичні властивості засобів навчання з використанням інформаційних технологій.

1. Поняття «інтерактивне навчання», «інтерактивна технологія навчання» для дорослих.

2. Інформаційні технології у вищій школі: сутність і вихідні положення.

3. Модель інтерактивного навчання та умови її використання.

Завдання для самоперевірки

1. Розкрийте структуру, цілі та психологічні особливості навчання студентів за допомогою інтерактивних технологій.

2. Форми і методи навчання за допомогою інтерактивних технологій.

Література: [1, 5, 8, 9, 10, 13].

Тема 10 Організація методичної роботи засобами інформаційних технологій у вищій школі

Мета: дослідити організаційні форми і методи впровадження інформаційних технологій у методичну роботу вищої школи.

План

1. Організація роботи студентів засобами інформаційних технологій.

2. Підвищення ефективності методичної роботи засобами інформаційних технологій.

Теми рефератів

1. Значення інформаційних технологій в організації самостійної роботи студентів.
2. Особливості проблем ефективного пошуку інформації за допомогою інформаційних технологій.
3. Електронний підручник – переваги та недоліки.
4. Інформаційна діяльність закладу вищої освіти – завдання та функції.

Основні поняття і положення теми: інформаційні технології, самостійна робота студента, реформування вищої освіти.

Короткі теоретичні відомості

Під час підготовки до практичної роботи студентам пропонується розглянути основні положення теми. Організація самостійної роботи студентів у контексті використання інформаційних технологій базується на методологічних підходах: диференційному, системному і структурно-функціонального зв'язку.

Диференційний підхід щодо застосування інформаційно-комунікативних технологій у навчанні дозволяє розширити доступність навчання, відбувається зміна якості навчання, засвоєння нових технологій, використання додаткових ресурсів навчання та відбувається посилення значення самостійної роботи студентів у навчальному процесі. Об'єктивна необхідність у системному підході в організації самостійної роботи студентів характеризує активне використання інформаційних технологій як ефективних методів, що забезпечують системність та структурно-функціональну зв'язність навчального матеріалу.

У дидактиці зазначено, що розвиток самостійності відбувається безперервно, від початкового до вищого рівнів самостійності – творчого рівня самостійності. Проста репродуктивна самостійність – це відтворення, яке характеризується виконанням студентами завдань, що вимагають відтворення набутих знань. Під творчою самостійністю розуміють таку діяльність, у результаті якої самостійно відкривають щось нове, нетривіальне.

Важливе місце в самостійній роботі студентів займає використання Інтернет-технологій для ефективного пошуку інформації. Важливим для професійної освіти є навчити студента опановувати нову професійну термінологію, оперувати спеціальною термінологією, аргументовано висловлювати власну думку, аналізувати факти, опонувати та вміти вести дискусію.

Застосування електронного підручника значно полегшує організацію самостійної роботи студентів. Електронний підручник – це носій наукового змісту навчальної дисципліни, який відповідає меті професійної підготовки майбутніх фахівців. Він має максимально полегшити розуміння та активне запам'ятовування суттєвих понять, тверджень і прикладів, залучати до процесу навчання нові, відмінні від звичайного підручника, можливості сприйняття мозку людини, тобто слухову та емоційну пам'ять.

З огляду на дидактичне призначення ефективність опрацювання електронного матеріалу залежить від структури електронного матеріалу, усіх його навчальних блоків, а саме: теоретичного, ілюстративного, довідкового, контролюючого. Електронний навчальний матеріал має подібно педагогу наставляти та контролювати самостійну роботу студента, підказувати способи просування у вивченні матеріалу. Реалізувати це можливо за допомогою надання матеріалу у вигляді порцій у різноманітній послідовності на підставі інструкцій і пояснень, довідкової системи, що супроводжують матеріал і дають можливість студенту не обмежуватися логікою електронної програми, а на власний розгляд використовувати різноманітні частини матеріалу у пошуках потрібного, тим самим відбувається побудова індивідуального маршруту самостійного пізнання й самоконтролю.

Використання інформаційних технологій передбачає застосування різноманітних комп'ютерних програм і курсів навчального призначення. Такі програми спираються на використання наочності, яка за допомогою комп'ютера є значно ефективнішою. Багато комп'ютерних курсів використовують нові можливості презентації навчального матеріалу на диску.

Застосування сучасних інформаційних технологій у процесі організації самостійної роботи має низку переваг: навчальні продукти виконані на сучасному рівні; можливість вибору студентом індивідуального режиму роботи; використання переносу акцентів на електронні носії; варіативність завдань з урахуванням потенційних можливостей та здібностей студентів; підвищення професійної мотивації студентів; можливість об'єктивного електронного контролю за станом засвоєння студентом необхідного навчального матеріалу.

Засоби інформаційно-комунікаційних технологій, що необхідні для системи освіти, передбачають: технічні засоби; програмні засоби; засоби для під'єднання до Інтернету та забезпечення можливості повноцінної роботи в ньому; методичне забезпечення щодо використання засобів інформаційно-комунікаційних технологій в освіті.

Єдиний інформаційний простір для системи освіти – це сукупність засобів ІКТ, використання яких забезпечує можливість вільного обміну різноманітними інформаційними матеріалами між усіма учасниками, які використовують інформаційну систему освіти. Така можливість забезпечується завдяки використанню усіма учасниками протоколів обміну, технічних і програмних засобів, що відповідають єдиним вимогам (стандартам).

Найактуальнішою з інноваційних програм сьогодення є комп'ютеризація освіти, програма впровадження ІКТ у навчально-виховний процес, тому під час формування методичної роботи ЗНЗ у цьому напрямі слід визначитись у готовності адміністрації та педколективу до інноваційної діяльності за такими показниками.

1. Мотивація до запровадження інформаційно-комунікаційних технологій в управління ЗНЗ і педагогічну практику.

2. Інформованість про новітні інформаційно-педагогічні технології, знання новаторських методів роботи.

3. Зорієнтованість на власну творчість, налаштованість на експериментальну діяльність.

4. Готовність до подолання труднощів, пов'язаних зі змістом та організацією інформаційно-комунікаційних технологій.

5. Володіння практичними навичками освоєння вдосконалених інформаційно-комунікаційних технологій.

Компоненти психологічної підготовки педагогічного колективу щодо впровадження ІКТ у навчально-виховний процес:

– діагностичний компонент – дослідження психологічної готовності членів адміністрації та педколективу закладів освіти до використання інформаційно-комунікаційних технологій у навчально-виховному процесі;

– змістово-розвивальний компонент – організація навчання членів педколективу з розглянутої проблеми у міжтестастійний період (на тренінгах, на курсах підвищення кваліфікації, під час проведення заходів міжкурсового періоду, під час самоосвітньої діяльності);

– оцінно-рефлексивний – оцінювання психологічної готовності адміністрації та членів педколективу до впровадження інформаційно-комунікаційних технологій після проведення науково-методичних заходів (важливим є залучення до оцінювання, професійної рефлексії, свідомого ставлення до професійних надбань і перспектив професійного зростання);

– коригувальний – здійснення психологічного та науково-методичного супроводу діяльності педколективу закладу освіти до використання інформаційно-комунікаційних технологій.

Завдання до теми

1. Диференційний підхід у застосуванні інформаційно-комунікативних технологій.

2. Структура електронних матеріалів.

3. Особливості застосування комп'ютерних програм і курсів навчального призначення.

4. Упровадження інформаційно-комунікативних технологій у навчально-виховний процес вищої школи.

Контрольні питання

1. Розкрийте сутність методологічних підходів (диференційного, системного та структурно-функціонального зв'язку) у контексті використання інформаційних технологій під час організації самостійної роботи студентів.

2. Поясніть, як оцінювання якості інформації впливає на вибір необхідної інформації в мережі Інтернет.

3. Наведіть переваги застосування сучасних інформаційних технологій під час організації самостійної роботи.

4. Наведіть компоненти психологічної підготовки педагогічного колективу щодо впровадження інформаційно-комунікативних технологій у навчально-виховний процес.

Література: [1, 5, 8, 9, 10, 13].

Науково-дослідна робота № 4

Тема Організація методичної роботи засобами інформаційних технологій у вищій школі

Мета: ознайомитися зі способами та засобами організації методичної роботи і засобами інформаційних технологій у вищій школі.

Теоретичні відомості

Під час підготовки плану дослідження необхідно як можна краще зрозуміти для себе зміст і обсяг майбутньої роботи. Обов'язковою умовою створення плану є логічний зв'язок між послідовними етапами.

1. Вибір теми дослідження.
2. Постановка проблеми дослідження.
3. Вивчення матеріалу з проблеми.
4. Висунення гіпотез.
5. Обговорення висунутих гіпотез.
6. Вибір однієї–двох гіпотез для дослідження.
7. Якщо потрібно, то додаткове вивчення матеріалу.
8. Постановка цілей дослідження.

9. Планування порядку виконання дослідження.

10. Вибір приватних методів дослідження (що належать до цього предмета).

11. Складання плану дослідження, у якому буде порядок проведення експерименту, основні етапи експерименту.

12. Визначення, що вважати результатом експерименту (позитивним або негативним).

13. Проведення експерименту за запропонованим планом.

14. Підведення підсумків експерименту.

15. Оформлення результатів.

16. Формулювання висновків і напрямів подальших досліджень.

17. Публікація результатів дослідження.

Алгоритм не є лінійним. На кожному етапі може виникнути ситуація, коли доведеться або повертатися до вивчення додаткової літератури, або до вибору та обговорення гіпотез, або перегляду плану експерименту. У той же час алгоритм має бути кінцевим.

Пристаючи до роботи з інформаційно-комунікативними технологіями, слід пам'ятати, що майже всі ці ресурси (і особливо електронні публікації) охороняються Законом про авторське право.

Авторське право передбачає захист майнових і немайнових прав автора.

Немайнові права – це право на авторство, ім'я, відгук на оприлюднення і на захист репутації, вони дозволяють задовольнити моральні інтереси автора, не переслідуючи економічну вигоду.

Майнові права (copyright) захищають виняткові права автора на твір – його інтелектуальну власність. Автор завжди зацікавлений у тому, щоб його твір не став джерелом доходу третіх осіб або об'єктом плагіату.

«Електронна публікація» означає: по-перше, створений самим автором (або авторським колективом) якийсь новий продукт, наявний в електронному середовищі (мультимедійне видання, сайт, база даних, електронний текст, відео- або аудіофайл, електронне зображення тощо), а по-друге, публікації в

електронній формі (можливо, у складі перелічених вище продуктів або у вигляді самостійного електронного продукту) створених іншими авторами творів, що спочатку існували не в цифровій формі.

Авторське право захищає в Інтернеті дизайн веб-сторінки та її утримання, у тому числі:

- посилання;
- оригінальний текст;
- графіку;
- аудіофайли;
- відеофайли;
- html, vrm1 і інші мовні ряди;
- списки веб-сайтів, складені організацією або окремим громадянином;
- усі інші унікальні елементи, складові, оригінальну особливість матеріалу.

Під час використання електронних публікацій Інтернету слід дотримуватися таких правил.

1. Обов'язково вказувати ім'я автора, твір якого використовується, і першоджерело (тобто повну назву та адресу публікації):

- під час цитування;
- під час використання невеликих фрагментів публікацій як ілюстрації для дидактичних або навчально-методичних матеріалів (текст, аудіо-, відеофрагменти, графіка).

2. Дозволено копіювати, роздруковувати на принтері або копіювальному апараті) невеликі за обсягом електронні публікації, якщо це робиться для навчальних і дослідницьких цілей, а також для занять зі студентами в аудиторії.

3. Не можна копіювати елементи дизайну, частини або окремі елементи веб-сторінок, якщо автор сайту не вказує на можливість такого використання.

4. Перш ніж ставити постійне гіпертекстове посилання зі свого сайту на чужий, бажано попередити про це його розробника.

5. У разі відсутності на сайті публікації вказівки про те, як нею можна

скористатися, необхідно звернутися до автора або веб-майстра сайту для отримання спеціального дозволу.

Під час пошуку ресурсів в Інтернеті необхідно звернути увагу на те, що на деяких сайтах використовуються спеціальні технології для контролю за операціями, що здійснюються користувачами. Наприклад, може бути надана можливість роздруковувати сторінки, але команди «Вирізати», «Вставити» і «Зберегти як» будуть деактивовані.

Для доступу до Інтернет-ресурсів необхідно знати їх мережну адресу. Оскільки Інтернет постійно оновлюється і розвивається, у ньому немає єдиного каталогу, змісту або наочного покажчика ресурсів. Однак в Інтернеті існують різні інформаційно-пошукові системи, що допомагають користувачам знайти те, що їм потрібно. Прикладами подібних пошукових систем можуть бути тематичні каталоги та пошукові системи.

Тематичні (наочні) каталоги – це інформаційно-довідкові системи, які підготовлено вручну редакторами цих систем на підставі інформації, зібраної на серверах Інтернету. Інформація в цих системах розподіляється за тематичними розділами відповідно до певної ієрархії. На верхньому рівні розділів зібрані загальні категорії (наприклад, «Інтернет», «Бізнес», «Мистецтво», «Освіта» тощо), а нижній рівень складають посилання на конкретні веб-сторінки або інші інформаційні ресурси. Для швидкого переходу до потрібного розділу тематичного каталогу можна скористатися вбудованою системою автоматичного пошуку за ключовими словами.

Приклади тематичних каталогів:

<http://www.yahoo.com> – Yahoo! (каталог ресурсів англійською мовою);

<http://www.yahooligans.com> – Yahoooligans – веб-путівник для дітей (англійською мовою);

<http://www.ipl.org> – The Internet Public Library – цифрова публічна бібліотека (англійською мовою).

Пошукові системи являють собою складні інформаційно-довідкові системи, що автоматично генеруються на базі даних, які збираються

мережними програмами-роботами по всій мережі, і надають у відповідь на запит користувача посилання на різні Інтернет-ресурси. Запит здійснюється за певною процедурою, яка може відрізнятись в різних системах, проте в спрощеному вигляді вона зводиться до того, що користувач вводить у спеціальному полі (або в кількох полях) ключові слова та/або словосполучення, що найточніше відображають суть проблеми. Подібних систем в Інтернеті набагато більше, ніж тематичних каталогів. Серед пошукових систем існують як загальні метапошукові системи, так і вузькоспеціалізовані.

Приклади пошукових систем:

<http://www.google.com> – Google;

<http://www.altavista.com> – AltaVista;

<http://www.askjeeves.com> – AskJeeves;

<http://www.lycos.com> – Lycos;

<http://www.sciseek.com> – SciSeek (пошук наукової інформації).

Успіх роботи з каталогами та пошуковими системами безпосередньо залежить від уміння користувача аналізувати інформацію, що у спрощеному варіанті зводиться до вміння виділяти послідовність ключових слів (key-words) – слова, які найбільш точно відображають суть того, що необхідно знайти. Процедура вибору ключових слів нагадує вибір назв розділів (слів) під час пошуку книги в систематичному каталозі бібліотеки, наприклад: освіта, вища школа, програма, дидактика, лекція.

Критерії оцінювання якості інформації, поданої на веб-сайтах

Під час пошуку інформації в Інтернеті та відбору її для використання в навчальних цілях необхідно розвивати навички критичного мислення та навчитися аналізувати якість і достовірність цієї інформації.

Електронна пошта

Опис: дуже важливим у проектній діяльності є створення у студентів потреби спілкуватися, обмінюватися інформацією, спільно використовуючи комп'ютери в одній групі або на відстані, із групами студентів різного віку з різних країн. Подібне спілкування дозволяє організувати електронна пошта.

Електронна пошта (electronic mail, e-mail) є основним видом мережних послуг. Під час реєстрації у провайдера користувач, отримуючи «ім'я в мережі», фактично отримує «поштову скриньку», що являє собою каталог на диску провайдера, і отримує право читати листи, що поступають як файли в цей каталог. Для обміну листами використовується особлива система адресації. В Інтернеті адреси записуються за допомогою латинських літер, цифр або символів. Формат адреси завжди один: @, тобто ліворуч від знака @ необхідно вказати ім'я користувача, під яким він зареєстрований у системі, а праворуч – ім'я комп'ютера, на якому знаходиться «поштова скринька», наприклад: www.ukr.net, www.ukrpost.net та ін.

За допомогою електронної пошти можна:

- вести приватну переписку («один на один»);
- розсилати копії свого листа іншим користувачам («один – з багатьма»);
- проводити мережні дискусії, телеконференції у відстроченому режимі;
- розсилати новини за спеціалізованими групами користувачів;
- працювати з віддаленими інформаційними серверами, запитуючи у них необхідну інформацію;
- відправляти факси і телекси.

Електронне повідомлення (або лист) – це не тільки текст. Електронним листом може пересилатися графіка, звук, будь-які двійкові файли.

Порядок виконання роботи:

1. Увійдіть у пошукову систему:

- 1) <https://google.com.ua>;
- 2) <https://bing.com>;
- 3) <https://yandex.ua>;
- 4) <https://shukalka.com.ua>;
- 5) <https://yottos.com.ua>;
- 6) <https://meta.ua>;
- 7) <https://guugle.com.ua>.

2. Спробуйте підібрати не менше десяти ключових слів, за допомогою

яких ви могли б описати тему, розташували їх послідовно від загальних понять до більш приватних і конкретних.

Теми запитів (вибираються за останньою цифрою номера залікової книжки) такі.

1) Використання електронних видань навчального призначення у педагогічній діяльності викладача вищої школи.

2) Типологія електронних видань навчального призначення.

3) Вимоги до електронних видань навчального призначення.

4) Довідково-інформаційні електронні видання навчального призначення.

5) Демонстраційно-моделювальні електронні видання навчального призначення.

6) Контролюючі електронні видання навчального призначення.

7) Навчально-контролюючі електронні видання навчального призначення.

8) Електронний підручник – електронне видання навчального призначення нового покоління.

9) Інструменти авторської розробки курсів електронного навчання.

10) Інструментальні засоби для редагування медіа.

Ви можете вводити ключові слова у відповідне поле пошукової системи поодиноці, після – послідовно звужуючи пошук, або ж уводити відразу кілька слів, розділяючи їх комами.

3. Працюючи з інформацією, наданою на веб-сторінках, необхідно знайти відповіді на такі питання:

– Хто автор цих сторінок?

– Чи має автор право подавати цю інформацію від свого імені?

– Що подано на сайті – об'єктивні факти або особиста думка автора?

– Для яких цілей створювався сайт?

– Коли сайт був створений і як часто він оновлюється?

– Яка організація підтримує автора?

– Із яких джерел автори сайту отримують інформацію?

– Чи можна назвати цей сайт корисним важливим?

– Чи можна перевірити інформацію, подану на сайті, за допомогою якихось інших джерел (книг, журналів тощо)?

– Чи указана на сайті контактна інформація – телефони, адреси традиційної та електронної пошти тощо для зв'язку з автором?

4. За умови суворого дотримання законів про авторське право на вибрані вами файли створіть анотацію документа.

Анотація текстового документа

Назва документа: _____

Ім'я автора (авторів): _____

Дата публікації (якщо можливо визначити): _____

Назва сайту: _____

Адресу сторінки сайту, на якому опубліковано цей документ: _____

Коментарі за змістом текстового матеріалу: _____

5. Зайдіть на сайт www.ukr.net, зареєструйтеся, керуючись покроковою інструкцією сайту. Відправте листом складену вами раніше анотацію текстового документа іншим студентам вашої групи.

Самостійна робота

Тема Організація методичної роботи засобами інформаційних технологій у вищій школі

1. Інформаційні ресурси Інтернету.

2. Метод проектів як упровадження інформаційних технологій у вищій школі.

3. Вища освіта в умовах інформаційного суспільства.

Завдання для самоперевірки

1. Розкрийте сутність Національної доктрини розвитку освіти України.

2. Проаналізуйте проблеми психологічної готовності педагогів до використання інформаційно-комунікаційних технологій.

Література: [1, 5, 8, 9, 10, 13].

Тема 11 Створення презентацій на засаді інформаційно-комунікативних технологій

Мета: сформувати поняття комп'ютерної презентації, слайдової та потокової презентації; скласти уявлення про програми та технічні засоби роботи з презентацією, виховувати цікавість, допитливість, інформаційну культуру студентів, навички роботи з персональним комп'ютером.

План

1. Поняття презентації, комп'ютерної презентації та її призначення.
2. Поняття про слайдові та потокові презентації.
3. Огляд програмних і технічних засобів, призначених для створення і демонстрації презентації.

Теми рефератів

1. Дидактичні особливості застосування презентації у навчанні.
2. Види презентацій.
3. Типові помилки у створенні та роботі з презентаціями.
4. Види систем опрацювання презентацій.

Основні поняття і положення теми: презентація, MS PowerPoint, слайд.

Короткі теоретичні відомості

Презентація – офіційне представлення особи, підприємства, фірми, продукції, товару тощо. Із широким розповсюдженням персональних комп'ютерів почали створюватися спеціальні електронні документи, які містили рекламні або інформаційні матеріали. Сфери застосування презентацій: у навчальному процесі (наочне подання навчального матеріалу, контроль знань, узагальнення і систематизація знань, управління навчально-пізнавальною діяльністю учнів – опрацьовують матеріал з урахуванням індивідуальних здібностей) та в інших сферах діяльності (рекламування товарів, різноманітних послуг, створення фотоальбомів, демонстрація ідей, супровід виступів на конференціях, нарадах тощо).

Слайд від англ. to slide – повзти. Слайд презентації – це окрема екранна сторінка, що може містити текстові, графічні, відео- та звукові об'єкти,

гіперпосилання. Слайдова технологія, що передбачена у середовищі MS PowerPoint, забезпечує зміну зображення під час показу презентацій за вказівкою користувача. Презентації, створені за такою технологією, можна вважати статичними – вони не мають внутрішнього часового виміру. До цього виду систем опрацювання презентацій належать:

- Microsoft Office PowerPoint;
- OpenOffice.org Impress;
- Powerbullet Presenter;
- ProShow Producer;
- PPT CREATE;
- Quick Slide Show;
- MySlideShow тощо.

Потокові презентації призначені для неперервного відтворення послідовності (поток) об'єктів із заздалегідь визначеним часом показу кожного з них. Фактично це відеофільм, наприклад, рекламного або навчального призначення. Програмами для опрацювання цього виду презентацій є:

- Adobe Flash;
- Microsoft Movie Maker;
- AnFX Visual Design;
- Virtual Tour Builder тощо.

Потокова технологія надає можливість створювати презентації, прив'язані до часової шкали. Тривалість таких презентацій, початок і кінець точно вимірюються в секундах.

За допомогою слайдової технології створюють зазвичай масштабні презентації комерційних, наукових чи навчальних проєктів, потокова технологія використовується для створення невеликих анімаційних роликів.

Існують різні інструментальні програми, що працюють під керуванням операційної системи *Windows* і використовуються для створення презентацій. Зокрема програми *Corel Presentations*, *Macromedia Flash* тощо.

Найпопулярнішою з них сьогодні вважається *Microsoft PowerPoint*, яка входить до пакета прикладних програм *Microsoft Office*.

Завдання до теми

1. Дослідити поняття презентації, комп'ютерної презентації та її призначення.
2. Проаналізуйте механізм розробки слайдових і потокових презентацій.
3. Законспектуйте огляд програмних і технічних засобів, призначених для створення і демонстрації презентації.

Контрольні питання

1. Перелічіть відомі вам програми для створення презентацій.
2. Чим потокові презентації відрізняються від слайдових?
3. Чи завжди доречно використовувати презентації на лекційних заняттях?
4. Як змінюється відсоток сприйняття інформації, поданої за допомогою презентації?
5. Які типові помилки необхідно враховувати під час роботи з презентаціями?
6. Яку кольорову гамму доречно використовувати для створення наукових презентацій?

Література: [5, 6, 9, 13].

Науково-дослідна робота № 5

Тема Створення презентацій на засаді інформаційно-комунікаційних технологій

Мета: ознайомитися з роботою програми «PowerPoint», навчитися створювати розмітку сторінок і слайди.

Теоретичні відомості

Об'єктом обробки PowerPoint є файл презентації, який має довільне ім'я та розташування ppt. До цього файла входять структурні елементи презентації – слайди разом з додатковою інформацією (нотатки і т. д.). Слайд – це фрагмент презентації, у межах якого виконується робота над її об'єктами. Слайд можна

розглядати як деяку систему, що складається з більш простих типових комп'ютерних об'єктів: малюнка, тексту, кліпу, звуку.

Для зручності роботи існують панелі інструментів: «Стандартна», «Форматування», «Ефекти форматування», «Малювання». Для встановлення панелей треба виконати команду меню «Вид» → «Панель інструментів» і у списку, що відкриється, вибрати потрібну панель інструментів.

«Стандартна» – нічим не відрізняється від такої ж панелі інших програм пакета Microsoft Office: дозволяє створювати, відкривати, записувати презентацію, копіювати, вирізати, вставляти об'єкти, відправляти презентацію на друк тощо.

«Форматування» – дозволяє виконувати низку дій, спільних для всіх додатків Microsoft Office. Це – вибір стилю, розміру, накреслення шрифтів, вирівнювання тексту тощо. Але особливістю панелі «Форматування» середовища PowerPoint є те, що вона має кнопки «Ефекти анімації» для виклику однойменної панелі та «Команди», роботу з якими буде розглянуто далі.

«Ефекти анімації» – крім ефектів анімації надає можливість призначити звуковий супровід.

«Малювання» – надає можливість створення основних графічних елементів, використання WordArt, установлення кольору заливки фону, ліній, тексту тощо.

Створення презентації. Для створення презентації слід запустити програму PowerPoint: Пуск → Програми → Microsoft Office → PowerPoint 2007. На екрані з'явиться наступне вікно (рис. 1):

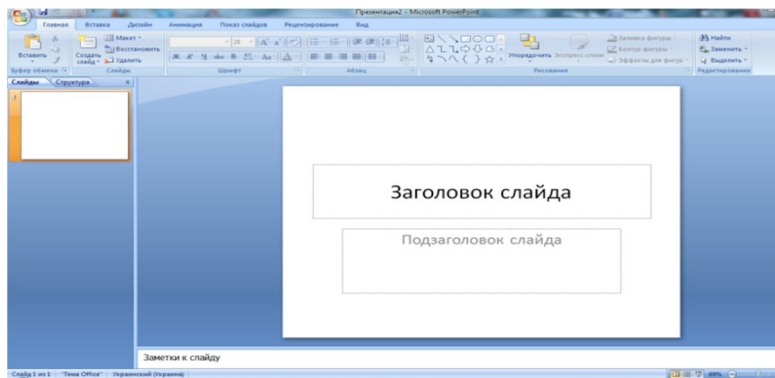

Рисунок 1 – Вікно програми PowerPoint 2007

Дії над слайдами

Створення нового слайда. Щоб створити новий слайд, необхідно спочатку виділити в довільному режимі той слайд, після якого потрібно виконати додавання (чи зробити його активним). Вставка → Создать слайд (Ctrl+M) або на панелі інструментів.

Знищення слайду. Виділити слайд. Правка / Удалить слайд або натиснути кнопку Delete.

Переміщення слайдів. Виділити потрібний слайд. Перетягнути його на потрібне місце, притримуючи натиснутою ліву кнопку миші.

Приховування слайда. Виділити потрібний слайд. Показ слайдов → Скрыть слайд, у режимі Сортивальника слайдів використати кнопку на панелі інструментів. Унаслідок цього порядковий номер слайда буде відображено в перекресленому вигляді й під час демонстрації презентації цей слайд не буде показаний. Щоб показати прихований слайд, необхідно виділити слайд і повторно виконати команду Показ слайдов → Скрыть слайд.

Використання розмітки слайдів. Формат → Разметка слайда...; в області задач «Разметка слайда» вибрати для застосування необхідну розмітку.

«Цветовая схема слайда» – ця команда використовується для встановлення кольору. Щоб створити нову кольорову схему, в області задач обирають «Изменить цветовые схемы...». Вкладка «Стандартная» дозволяє встановити для слайда одну зі стандартних кольорових схем. Щоб застосувати вибрану схему, слід натиснути кнопку «Применить».

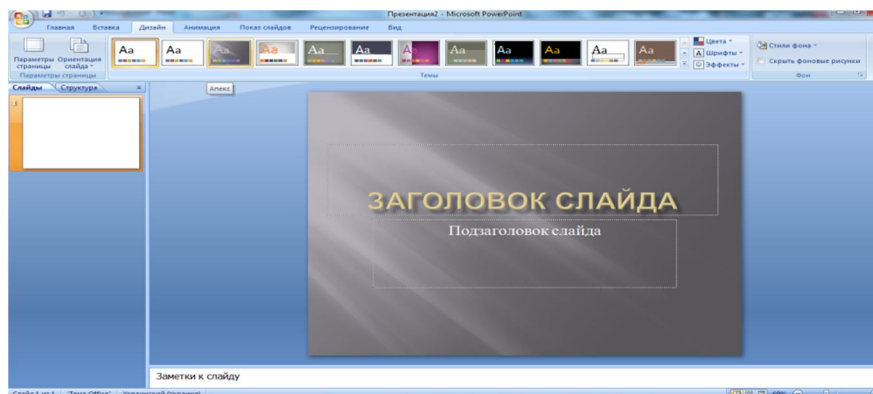

Рисунок 2 – Кольорова схема слайда

Створення спеціальних ефектів за допомогою WordArt. Презентацію можна покращити за допомогою WordArt – програми, що дозволяє розмістити текст у середині різних фігур. Щоб запустити WordArt, виконайте команду «Вставка → Рисунок → Об'єкт WordArt» або скористайтесь панеллю інструментів «Рисование», де знаходиться відповідна кнопка. У такому разі активізується діалогове вікно Колекція WordArt (рис. 3). Із запропонованих шаблонів виберіть потрібний, клацніть на ньому і клацніть на кнопці ОК.

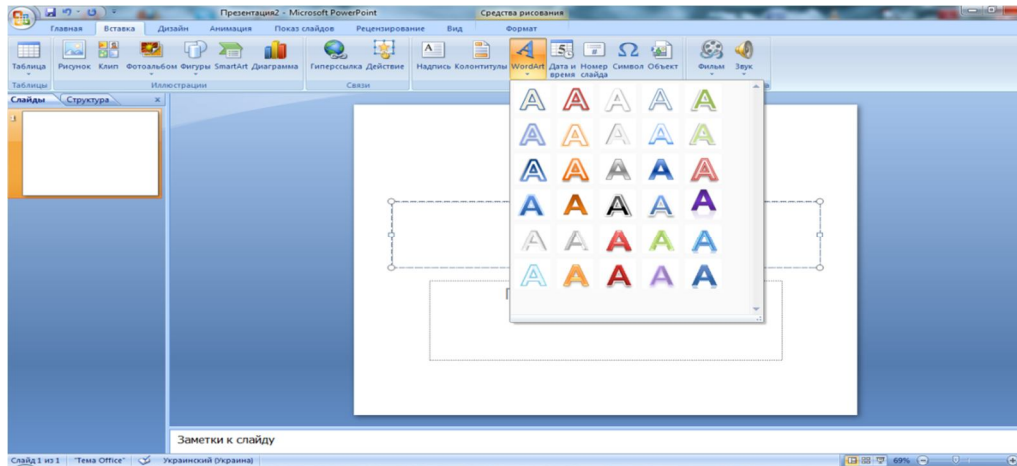

Рисунок 3 – Колекція WordArt

Порядок виконання роботи

1. Запустити PowerPoint 2007.

Пуск – Програми – Microsoft Office – PowerPoint 2007.

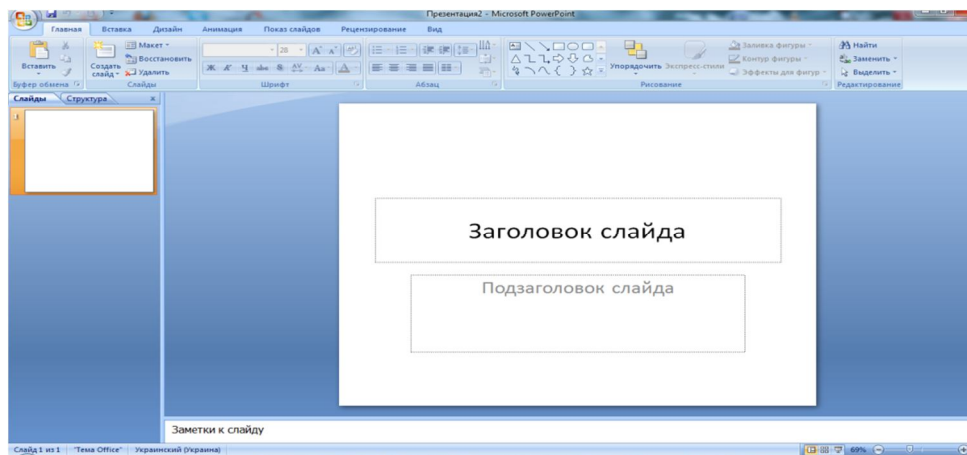

Рисунок 4 – Вікно програми PowerPoint 2007

2. Розробити презентацію (мінімум 10 слайдів) на запропоновану тему

(згідно з варіантом).

- 1) Сутність і зміст інформаційно-комунікативних технологій.
  - 2) Історія виникнення інформаційних технологій.
  - 3) Методи нових інформаційних технологій.
  - 4) Вимоги щодо врахування фізіологічних особливостей людини у сприйнятті кольорів і форм.
  - 5) Медіазагрози у виховному процесі.
  - 6) Реалізація інформаційних технологій у вищій освіті.
  - 7) Електронні навчальні видання – умови створення.
  - 8) Медіадидактика. Цифрові медіа як дидактичні засоби.
3. Вставити перший слайд з назвою презентації та автором виконання

роботи, наприклад:

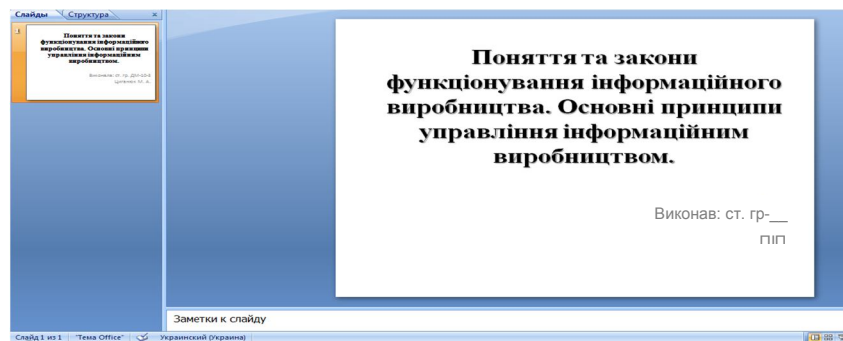

Рисунок 5 – Головний слайд презентації

4. Вставити другий слайд із планом презентації, наприклад:

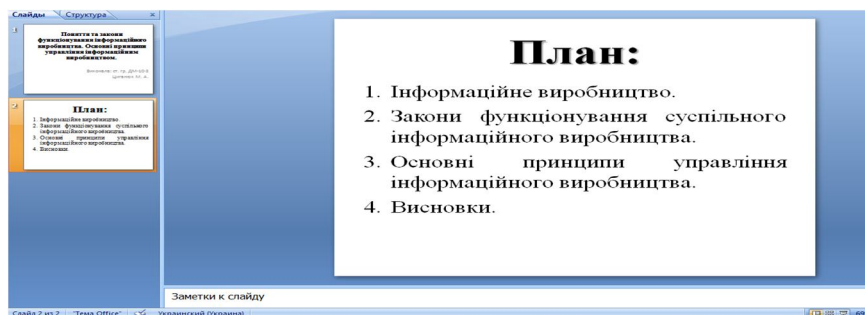

Рисунок 6 – План презентації

5. Вставити слайди із першим пунктом плану.

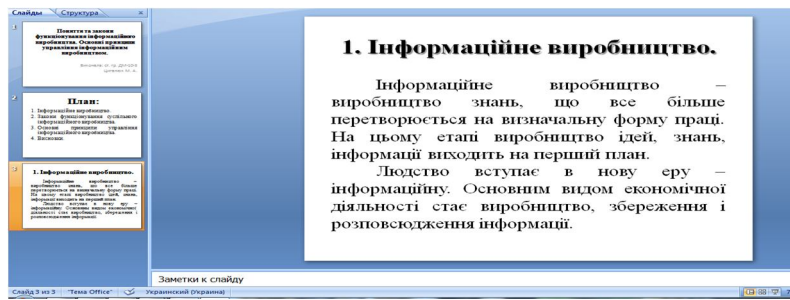

Рисунок 7 – Перший пункт плану

6. Вставити слайди з другим пунктом плану.

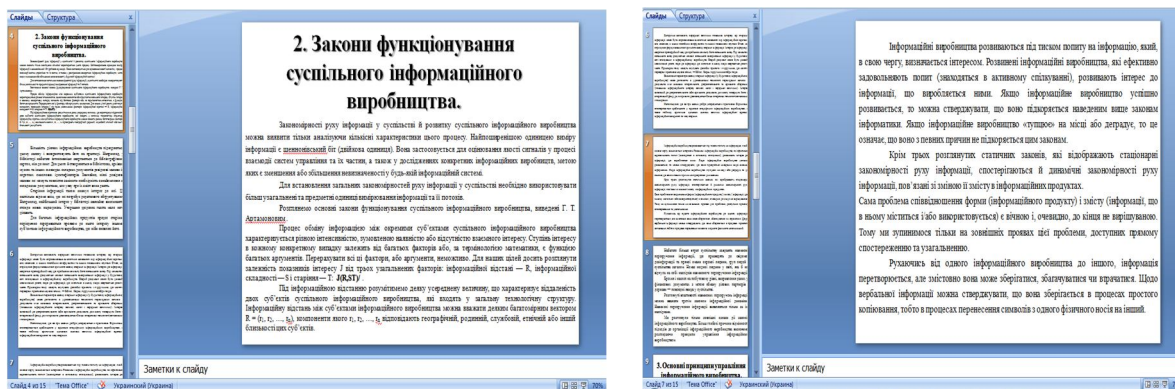

Рисунок 8 – Другий пункт плану

7. Вставити слайди з третім пунктом плану

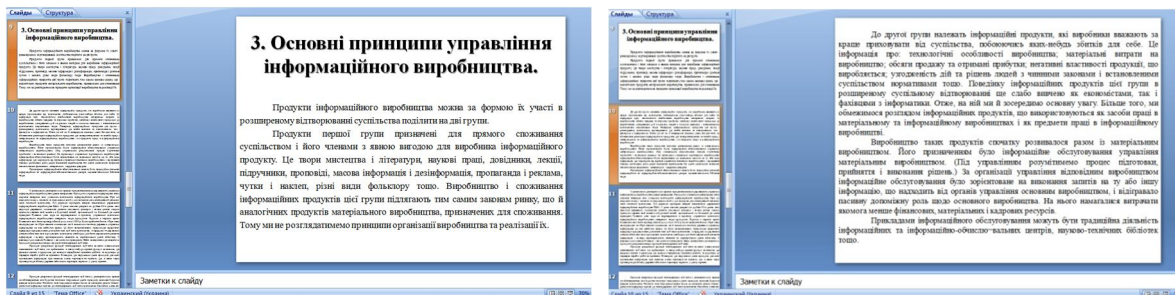

Рисунок 9 – Третій пункт плану

8. Вставити слайд з останнім пунктом плану.

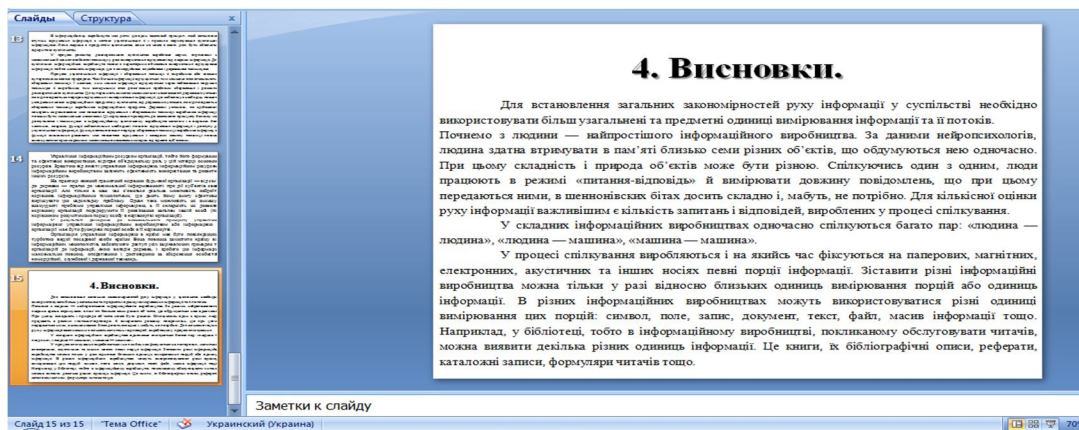

Рисунок 10 – Четвертий пункт плану

9. Для зручності макетування розміщення текстової та графічної інформації використати стандартні розмітки слайдів.

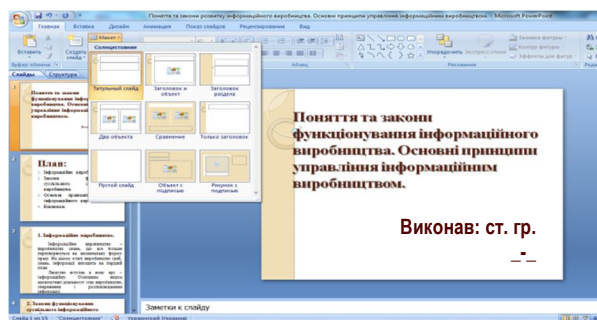

Рисунок 11 – Макет слайдів

10. Зберегти створену презентацію із назвою, що відповідає вибраній темі з власним прізвищем.

Самостійна робота

Тема Створення презентацій на основі інформаційно-комунікативних технологій

1. Основні правила під час розробки презентації.
2. Презентація як невід’ємна частина доповіді.

Завдання для самоперевірки

1. Проаналізуйте види презентацій за напрямом діяльності.
2. Дослідіть види завдань для позааудиторної самостійної роботи студентів з педагогічної навчальної дисципліни.

3. Розробіть презентацію з формами та видами самостійної роботи для будь-якої педагогічної навчальної дисципліни.

4. Законспекуйте відмінності між навчальною та науковою презентацією.

5. Складіть презентацію на тему «Моє професійне становлення як конкурентоздатного фахівця».

6. Законспекуйте порядок роботи з презентацією.

Література: [5, 6, 9, 13].

Тема 12 Інформаційно-освітнє середовище університету як об'єкт дослідження

Мета: ознайомити студентів з інформаційно-освітнім середовищем університету.

План

1. Поняття про інформаційно-освітнє середовище (ІОС).
2. Модернізація процесу навчання на базі використання ІОС.
3. Створення та використання інформаційно-освітнього порталу.
4. Підготовка педагогів до роботи в єдиному ІОС навчального закладу.

Теми рефератів

1. Підходи до розуміння суті й структури інформаційно-освітнього середовища.
2. Суперечності наукових і методичних засад розвитку ІОС.
3. Генеза впровадження ІОС в Україні та за кордоном.

Основні поняття і положення теми: інформаційно-освітнє середовище, суб'єкт ІОС, об'єкт ІОС.

Короткі теоретичні відомості

Розвитку мотиваційного потенціалу (ціннісних орієнтацій, потреб та інтересів) відповідають особисті освітні результати, операційні ресурси (засвоєні способи діяльності) – метапредметні. Когнітивні можливості (знання) співвідносяться зазвичай з предметними результатами навчання. Сукупність

цих результатів можна охарактеризувати в межах прийнятого нині у світовій освітній практиці компетентнісного підходу. В усіх сучасних наукових дослідженнях компоненти ІОС навчання поділяються на дві категорії: суб'єкти і об'єкти. Суб'єктами ІОС є студенти і викладачі. Об'єктами – засоби навчання та інструменти навчальної діяльності, методики, матеріальна база, управління педагогічним процесом, способи комунікації (організаційно-управлінський, роз'яснювально-мотиваційний, поведінковий для відповіді, технічний, емоційний).

Робота в інформаційному освітньому середовищі змінює ролі суб'єктів: у центрі навчання знаходиться студент – його мотиви, цілі, психологічні особливості. Усі методичні питання (організація навчального процесу, використання прийомів, засобів та ін.) заломлюються через призму особистості студента: його потреби, здібності, активність, інтелект.

Ключовим компонентом в ІОС є комп'ютер. Він є засобом оброблення інформації, комунікації, оновлення знань, самореалізації студентів. У той самий час він є інструментом для проведення навчальних експериментів, проектування і конструювання. Введення комп'ютерів у навчальний процес змінює значення засобів навчання, які використовуються під час викладання різних навчальних дисциплін, змінюючи навчальне середовище.

Характерними рисами інформаційного суспільства є такі:

- формування єдиного інформаційно-комунікаційного простору країни як частини світового інформаційного простору;
- становлення і домінування в різних сферах діяльності ІКТ;
- створення та розвиток ринку інформації та знань;
- підвищення рівня освіти.

Застосування комп'ютерних технологій у навчанні є необхідною умовою досягнення цілей інформатизації освіти. На сьогодні пріоритетом для розвитку системи освіти є впровадження сучасних ІКТ, які забезпечують доступ до мережі високоякісних баз даних, розширюють можливості студентів щодо сприйняття складної інформації. Упровадження ІКТ здійснюється завдяки

створенню індивідуальних модульних навчальних програм різних рівнів складності залежно від конкретних потреб, використання можливостей ІКТ, упровадження гнучких технологій дистанційної освіти, видання електронних підручників тощо. Держава всебічно підтримує використання комп'ютерних технологій у системі оцінювання знань, дистанційної освіти, сприяє забезпеченню навчальних закладів комп'ютерами, побудові міжвузівських інформаційно-освітніх мереж та ін.

Єдине інформаційне освітнє середовище формується всіма учасниками навчального процесу. Інформаційне освітнє середовище – сукупність технічних і програмних засобів зберігання, оброблення і передавання інформації, а також політичні, економічні й культурні умови реалізації процесів інформатизації.

Організація широкого доступу до необхідних управлінських і навчальних ресурсів сприяє кооперації різноманітних підструктур навчальних закладів, методичних комісій зі створення, розширення та наповнення ІОС. Розроблення навчальних матеріалів нового покоління створює можливість широкого надання, обговорення та використання матеріалів у мережі.

Підґрунттям освітньої системи є високоякісна та високотехнологічна ІОС, її створення та розвиток становлять технічно найбільш складне завдання. Проте тільки ІОС дозволяє системі освіти модернізувати свій технологічний базис, перейти до освітніх інформаційних технологій і здійснити прорив до відкритої освітньої системи, що відповідає вимогам інформаційного суспільства. Для цього необхідно задіяти науково-педагогічний, інформаційний, технологічний, організаційний і методичний потенціал, що накопичений системою освіти.

Сучасний етап розвитку українського освітнього простору характеризується його системним реформуванням, модернізацією, підтримкою інноваційного розвитку, переходом до багатогранності не тільки як до перспективного напрямку, а і як до зовсім нової якості.

Однією з необхідних умов успішної реалізації модернізації освіти на сучасному етапі є формування єдиного інформаційного освітнього середовища

на всіх рівнях із забезпеченням їх інтеграції.

Портал – це сайт, організований як системне багаторівневе об'єднання різних ресурсів і сервісів. Розрізняють вертикальні портали і горизонтальні портали, або портали загального характеру, що пропонують набір сервісів, які обслуговують різні теми. Вертикальний портал – це сайт, пов'язаний з галуззю або конкретною проблемою. Є й інші підходи до формулювання визначення «портал»: інформаційний і функціональний. У першому випадку портал є єдиною точкою доступу до інформаційних ресурсів підприємства, у другому – функціональному – контейнер для технологічних сервісів, що об'єднує пошук, розсилку новин, можливості спільної роботи користувачів та ін. Використання матеріалів, розміщених на інформаційно-освітньому порталі, забезпечує можливість викладачам:

- провести коротке опитування і з'ясувати рівень засвоєння матеріалу;
- організувати обговорення складних і незрозумілих питань;
- розглянути більш складні приклади;
- провести тематичний семінар;
- провести тематичну дискусію;
- організувати заняття у вигляді конференції;
- запросити на заняття фахівців-практиків, провести з ними бесіду, обговорення питань тощо.

Важливо, що під час таких занять кожний студент одержує можливість діалогу з викладачем. Таке спілкування не лише підвищує ефективність вивчення курсу, а й привчає студентів до подальшого самостійного здобування знань, формування ІКТ компетентності, що є запорукою їхньої успішної професійної діяльності.

Наступним кроком у розвитку діалогу між викладачем і студентом є організація оперативного консультування студентів. Консультації є невід'ємною частиною навчального процесу.

Створення сучасного ІОС навчального закладу передбачає:

- проектування, монтаж і налагодження локальної мережі з виділенням

сервером, що об'єднує всі комп'ютерні ресурси навчального закладу;

– формування медіатеки та впровадження локальних мережневих навчальних програмних комплексів;

– створення єдиної інформаційної бази навчального закладу;

– надання користувачам регламентованого доступу до інформації.

Завдання до теми

1. Проаналізуйте поняття про інформаційно-освітнє середовище (ІОС) .

2. Дослідіть модернізацію процесу навчання на підґрунті використання ІОС.

3. Ознайомтеся з пошаговою рекомендацією створення та використання інформаційно-освітнього порталу навчального закладу.

4. Проаналізуйте особливості підготовки педагогів до роботи в єдиному ІОС навчального закладу.

Контрольні питання

1. Яка діагностична функція інформаційно-освітнього середовища?

2. Перерахуйте характерні риси інформаційного суспільства.

3. Назвіть принципи функціонування ІОС.

Література: [5, 6, 10, 14, 20].

Науково-дослідна робота № 6

Тема Інформаційно-освітнє середовище університету як об'єкт дослідження

Мета: ознайомитися з організацією інформаційно-освітнього середовища університету.

Порядок виконання роботи

1. Ознайомитися з інформаційно-освітнім середовищем одного з університетів України та закордону.

2. Виділити найбільш значущі компоненти його середовища.

3. Проаналізувати доцільність використання телекомунікацій у міжособовому поза навчальному спілкуванні.

4. Дослідити особливості організації методичної роботи університету та його структурних підрозділів.

5. Запропонувати способи підвищення готовності навчально-педагогічних кадрів до використання інформаційно-комунікаційних технологій у освітньому процесі університету.

6. Провести компаративне дослідження інформаційно-освітнього середовища вашого університету та іншого (на ваш розсуд).

7. Написати звіт щодо проведеної роботи.

Побудова інформаційно-освітнього середовища навчального закладу і його використання в навчанні матиме ефект тільки у разі формування відповідної готовності педагогів до професійного використання засобів ІКТ, що входять у середовище. Унаслідок цього необхідне формування психологічної готовності педагогічних кадрів і адміністрації навчальних закладів до діяльності з використанням середовища, навчання педагогів, студентів і співробітників оперуванню з інформаційними ресурсами середовища, навчання фахівців, що забезпечують функціонування окремих компонент, організація обміну досвідом, проведення конференцій, присвячених розробці й експлуатації середовища в умовах відповідної системи освіти.

Самостійна робота

Тема Інформаційно-освітнє середовище університету як об'єкт дослідження

1. Інформаційно-освітнє середовище – невід'ємна складова сучасного закладу освіти.

2. Віртуальні екскурсії – вимога сьогодення.

Завдання для самоперевірки

1. Функціональний підхід до визначення змісту компонентів інформаційного освітнього середовища.

2. Розкрийте цілі інформатизації суспільства.

3. Законспекуйте основні групи завдань ІОС навчального закладу.

Література: [5, 6, 10, 14, 20].

Тема 13–14 Моделювання інформаційно-освітнього середовища університету

Мета: дослідити і проаналізувати побудову моделей інформаційно-освітнього середовища університету.

План

1. Соціокультурне оточення – основа освітнього середовища.
2. Зміст поняття «інформаційно-навчальне середовище».
3. Дінамічність як основна характеристика інформаційно-навчального середовища.
4. Принципи проектування й моделювання інформаційно-навчального середовища.

Теми рефератів

1. Освітній простір як характеристика освітнього середовища.
2. Переваги та недоліки навчання з інформаційно-освітнім середовищем університету.
3. Бар'єри під час створення інформаційно-освітнього середовища вищої школи.
4. Інформаційно-освітнє середовище європейських навчальних закладів.

Основні поняття та положення теми: соціокультурне оточення, інформаційно-навчальне середовище, розвивальне середовище.

Короткі теоретичні відомості

Під освітнім середовищем розуміють соціокультурне оточення студента, створене природнім або штучним способом, яке передбачає різні види засобів і змісту освіти, що здатні забезпечити продуктивну діяльність студента. Освітнє середовище являє собою багатомірний простір, який має бути адекватним сучасним потребам суспільства і відповідати тенденціям розвитку культури, економіки, виробництва й технологій. Важливою якістю сучасного освітнього середовища є взаємодія великої кількості локальних освітніх середовищ, спільне використання різноманітних методів, прийомів та інновацій ученими різних країн, що сприяє розвитку сфери освіти в цілому та є проявом тенденції

до інтеграції освітніх процесів у різних країнах у світовий освітній простір.

Значення терміна «розвивальне середовище» розуміється набагато ширше, аніж набір спеціальних вправ, ігор та інших відокремлених методів, які найчастіше використовуються у навчальній та ігровій діяльності людини. Основу розвивального середовища складають батьки, викладачі й однолітки.

Поняття «інформаційно-навчальне середовище» розуміється як сукупність умов, які забезпечують навчання: наявність системи засобів «спілкування» із загальнолюдською культурою, яка існує для зберігання, структурування і надання інформації, що складає зміст накопичених знань, а також для її передачі, переробки й збагачення; наявність системи самостійних дій щодо обробки й опрацювання інформації; наявність інтенсивних зв'язків між учасниками навчального процесу як вертикальних, так і горизонтальних.

Зміст інформаційно-навчального середовища може бути наданий такими основними блоками: ціннісно-цільовий, програмно-методичний, інформаційний, комунікаційний, технологічний. У цьому аспекті необхідно звернути увагу на важливість збору, опрацювання й систематизації достатньої кількості емпіричного матеріалу щодо вивчення особливостей створення інформаційно-освітнього середовища студента за вказаними блоками.

Отже, освітнє середовище являє собою сукупність локальних середовищ, у яких функціонує студент («я – ситуація», сім'я, клас або навчальна група, заклад освіти, подвір'я, мікрорайон та ін.) і які забезпечують людині пізнання і розвиток. Основним елементом освітнього середовища є середовищний ресурс, наданий у вигляді середовищних впливів і середовищних умов. Таке поняття як «освітній простір» розглядається у такому разі як одна з характеристик освітнього середовища. Будь-яке середовище характеризується динамічністю й невизначеністю. Освітньому середовищу також властиві рухливість і мінливість, оскільки воно є результатом безлічі подій і ситуацій. Освітнє середовище весь час трансформується, його складові вступають у нові відносини і утворюють нові форми. Причому модель середовища, на якому б етапі розвитку вона не знаходилась, не може бути завершеною, тобто вона

ніколи не має закінченої, повної форми, яка б характеризувалася впорядкованістю і стабільністю.

Середовище є невизначеним, а отже не має характеристик, які б указували на його можливу природу, тому що природа середовища теж є предметом постійних перетворень.

Завдання до теми

1. Соціокультурне оточення – основа освітнього середовища.
2. Структура інформаційно-навчального середовища.
3. Дінамічність як основна характеристика інформаційно-навчального середовища.
4. Принципи проектування й моделювання інформаційно-навчального середовища навчального закладу.

Контрольні питання

1. Розкрийте категорії оточення, які в цілому складають поняття розвивального середовища.
2. Особливості навчання студентів різних інтелектуальних зрілостей.
3. Який розвиток стимулює освітнє середовище студента?
4. Чи може освітнє середовище забезпечувати позитивний емоційний фон розвитку студента?
5. Які психологічні особливості студентського віку варто враховувати під час створення інформаційно-освітнього середовища?

Література: [5, 6, 10, 14, 20].

Науково-дослідна робота № 7

Тема   **Моделювання**   **інформаційно-освітнього**   **середовища**
університету

Мета: ознайомитися зі способами та засобами створення векторної моделі інформаційно-освітнього середовища університету.

Теоретичні відомості

У загальному значенні «середовище» розуміється як оточення. Поряд з

терміном «середовище» використовуються такі визначення, як «середовище людини», «людське середовище», «оточуюче середовище» і т. д.

Середовище людини охоплює сукупність природних і соціальних чинників, які можуть впливати прямо чи побічно, миттєво чи довгочасно на життя й діяльність людей. Але в той же час людина одночасно є продуктом і творцем свого середовища, яке їй дає фізичне підґрунтя для життя й робить можливим інтелектуальний, моральний, суспільний і духовний розвиток.

Освітнє середовище – система впливів та умов формування особистості, а також можливостей для її розвитку, які містяться в соціальному та просторово-предметному оточенні.

Структура освітнього середовища (ОС).

1. Фізичне оточення: архітектура та дизайн університету.
2. Людський чинник: особливості викладачів, студентів.
3. Програма навчання: стиль викладання, зміст навчальних програм.

Основні типи освітнього середовища (за Я. Корчаком).

Догматичне освітнє середовище. Середовище цього типу характеризується Я. Корчаком так: «Традиція, авторитет, обряд, веління як абсолютний закон, необхідність як життєвий імператив. Дисципліна, порядок і сумлінність. Серйозність, щиросердна рівновага та ясність, що впливає з твердості, відчуття міцності й стійкості, впевненості в собі, у своїй правоті. Самообмеження, самовизначення, праця як закон, висока моральність як навичка. Розсудливість, що доходить до пасивності, однобічної непомітності прав і правди, яких не передала традиція, не освятив авторитет, не закріпив механічно шаблон вчинків... Догматом можуть бути земля, костюл, вітчизна, добродесність, гріх, наука, суспільно-політична робота, багатство, боротьба, а також Бог. Не в що, а як віриш». Як приклад організації догматичного середовища в найбільш яскраво вираженій формі можна навести монастир чи армію. Безумовно, родина з міцними релігійними традиціями також формує насамперед середовище догматичного типу. Саме таке середовище є основою психологічної «обробки» adeptів різних сектантських течій та угруповань.

Характеризуючи догматичне середовище, Корчак надзвичайно точно передбачив два основних витoki армійської «дідівщини»: упевненість у собі, що переходить у свавілля, і простоту, яка переходить у брутальність. Корчак зазначав, що в цьому випадку дане середовище перестає виконувати свою виховну функцію, перетворюючись в інструмент, що просто руйнує особистість. Особистість людини, що виховується в догматичному середовищі, на думку Корчака, характеризується насамперед високим ступенем пасивності, коли спокій трансформується у відчуженість та апатію. Якщо ж у такому середовищі опиняється вже сформована сильна особистість, то вона, як правило, озлоблюється у своєму прагненні встояти проти натиску чужої злої волі, зокрема, спрямовуючи свою енергію на будь-яку трудову діяльність. Догматичне освітнє середовище характеризується тим, що формує пасивну й залежну особистість.

Безтурботне освітнє середовище. Середовище безтурботного споживання: «Щиросердний спокій, безтурботність, чутливість, привітність, доброта, тверезості скільки треба, самосвідомість, яка досягається без праці. Немає завзятості ні в бажанні зберегти, протриматися, ні у прагненні досягти, знайти. Людина живе в атмосфері внутрішнього благополуччя і ледачої, консервативної звички, поблажливості до сучасних течій серед привабливої простоти. Тут вона може бути усім, ким вона хоче, з книжок, бесід, зустрічей і життєвих вражень, сама вибирає шлях та основу світогляду».

Основними рисами особистості, що формується в кар'єрному освітньому середовищі, є фальш і лицемірство – «мистецька гра» і «точно підігнана маска, прагнення до кар'єри за рахунок хитрості, підкупу, високих зв'язків» та інше. У кар'єрному виховному середовищі формується хоча й активна, але залежна особистість. Як бачимо, у кар'єрному освітньому середовищі на першому плані проблема розвитку активності особистості – проблема, що виявилася нерозв'язною в умовах безтурботного та догматичного типів освітнього середовища.

Творче освітнє середовище – це ідейне (творче) середовище. «Сила його

не у твердості духу, а в польоті, пориві, русі. Тут не працюєш, а радісно вершиш. Дієш сам, не чекаючи. Немає веління – є добра воля. Немає догм – є проблеми. Немає розсудливості – є жар душі, ентузіазм. Стримуюче начало тут – відраза до бруду, моральний естетизм. Трапляється, тут часом ненавидять, але ніколи не нехтують. Терпимість тут не половинчатість переконань, а повага до людської думки, радість від того, що вільна думка ширяє на різних рівнях і в різних напрямках, – зіштовхуючись, знижуючи політ і здіймаючись, наповнює собою простори. Відважний сам, ти жадібно ловиш відзвуки чужих молотів і з цікавістю чекаєш завтрішнього дня, його нових захватів, здивувань, знань, помилок, боротьби, сумнівів, тверджень, заперечень». У творчому середовищі формується особистість, що характеризується активністю освоєння й перетворення навколишнього світу, високою самооцінкою, відкритістю й волею своїх суджень і вчинків. Творче виховне середовище характеризується тим, що в ньому відбувається саморозвиток вільної й активної особистості. Тільки таке освітнє середовище може функціонувати як середовище розвитку обдарованості. Це середовище формується, наприклад, у різних творчих групах, особливо на стадії їх первісного становлення і розвитку. Це може бути і музичний ансамбль, і конструкторське бюро, і команда КВК. Найважливішою умовою формування саме творчого середовища є відсутність у групі авторитарного лідера, що нав'язує іншим свою точку зору чи, ігноруючи, жорстко придушує думки інших. Проте, коли з'являється така людина чи хтось із членів групи починає виявляти нетерпимість до позицій своїх соратників, творче середовище перестає існувати, трансформуючись у який-небудь інший тип освітнього середовища. Творче середовище є найбільш тендітним і хистким, про що свідчать, зокрема, нерідкі розпади різних творчих колективів, що так успішно починали свою діяльність.

Порядок виконання робіт

Для моделювання освітнього середовища необхідно побудувати систему координат, яка складається з двох осей: вісь «воля–залежність», вісь «активність–пасивність» (рис. 1).

Рисунок 1 – Система координат для векторного моделювання освітнього середовища

«Активність» розуміється як наявність таких якостей, як ініціативність, прагнення до будь-чого, завзятість у цьому прагненні, боротьба особистості за свої інтереси, асертивність, відстоювання цих інтересів; «пасивність» – це «нульова активність», відсутність перелічених якостей. «Воля» припускає незалежність суджень і вчинків, свободу вибору, самостійність; «залежність» розуміється як пристосування, підкорення чужій волі, особиста безвідповідальність.

Для побудови вектора в цій системі координат, який відповідає тому чи іншому типу освітнього середовища, спочатку необхідно на підставі аналізу середовища відповісти на шість діагностичних питань.

Перші три питання спрямовані на визначення в середовищі можливостей для вільного розвитку людини; наступні три питання – на визначення існування можливостей для розвитку її активності. Відповіді на кожне питання відмічаються на відповідній шкалі (рис. 2).

Окрім домінуючого освітнього середовища, наприклад, шкільного або сімейного, на характер розвитку особистості будуть впливати ті чи інші взаємодії з іншими людьми, із суспільством у цілому.

Для моделювання такої дії задаються питання 7, 8 анкети, а потім будується вектор O – особистість, як воля, залежність, активність, пасивність,

«Творче освітнє середовище», «Безтурботне освітнє середовище», «Кар'єрне освітнє середовище», «Догматичне освітнє середовище» формується в цьому типі ОС (освітнє середовище).

Якщо об'єднати вектори ОС та О, ми отримаємо вектор СВ – суспільний вітер, який показує, наскільки під його впливом зрушується результат дії основного освітнього середовища. Він завжди «дме» в бік вектора «Особистість» (О). Повний спектр можливих векторних моделей освітнього середовища показано на рис. 2.

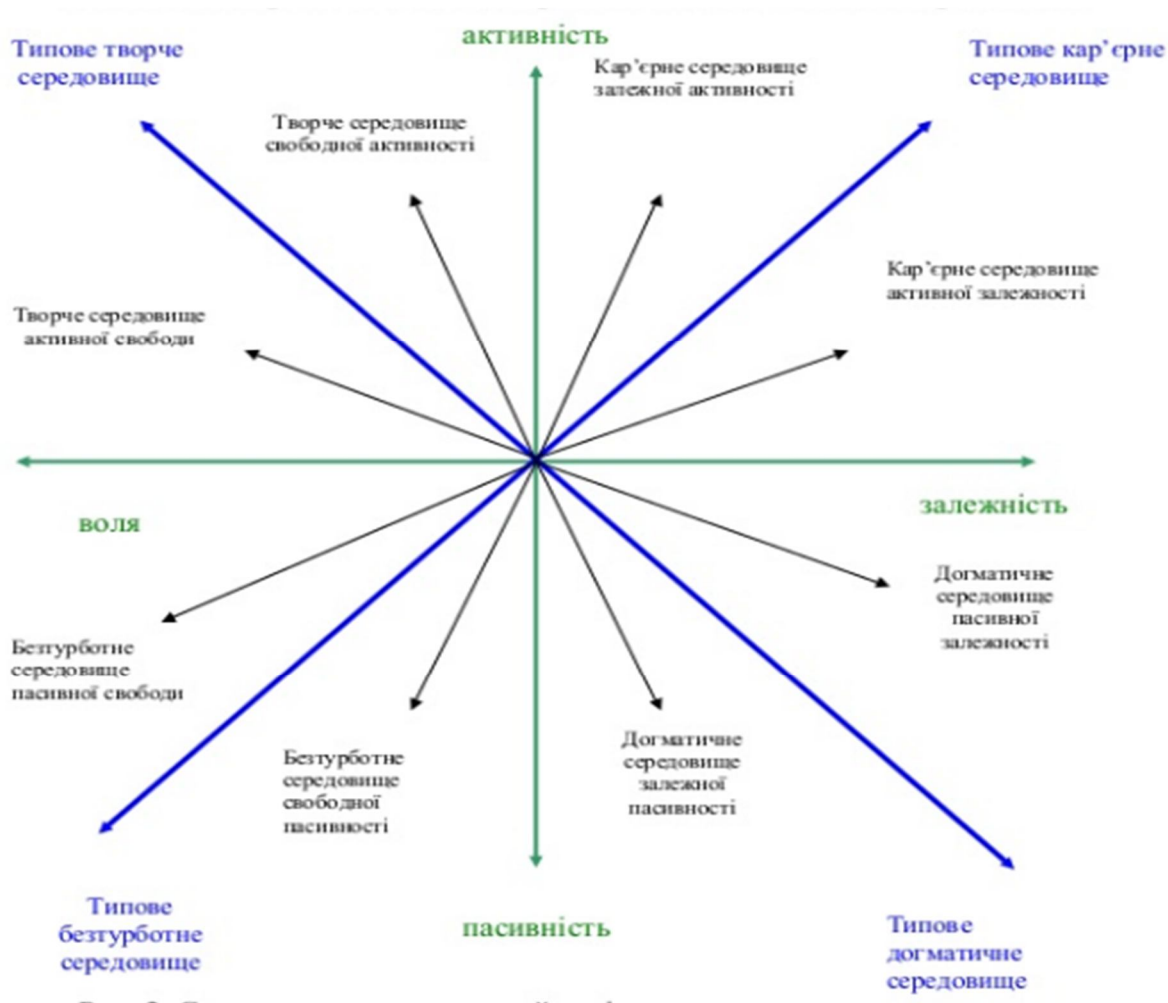

Рисунок 2 – Спектр векторних моделей освітнього середовища

Діагностичні запитання для побудови векторної моделі освітнього середовища навчального закладу (анкета).

Шановний респонденте! Виберіть, будь ласка, один із запропонованих варіантів на кожне запитання.

1. Чиї інтереси та цінності ставляться на перше місце у моєму університеті.

а) особистості кожного студента.

б) громади, колективу?

2. Хто до кого пристосовується під час взаємодії:

а) викладач до студента.

б) студент до викладача?

3. Яка форма виховання переважно здійснюється:

а) індивідуальна;

б) колективна (групова)?

4. Чи практикується в школі покарання студентів (не тільки тілесні покарання):

а) швидше, так;

б) швидше, ні?

5. Чи стимулюється прояв студентом будь-якої ініціативи:

а) часто, так;

б) далеко не завжди?

6. Чи завжди знаходять будь-який позитивний відгук ті чи інші творчі прояви студента:

а) скоріше, так;

б) швидше, ні?

7. Оточуючі люди, суспільство в цілому створюють умови для підвищення рівня вашої особистої

а) свободи;

б) залежності?

8. Оточуючі люди, суспільство в цілому створюють умови для підвищення рівня вашої особистої

а) активності;

б) пасивності?

Оброблені відповіді заносимо до таблиці 1 та позначаємо на графіку

системи координат:

Таблиця 1 – Таблиця інтерпретації відповідей (приклад)

<table style="width: 100%; border-collapse: collapse;"> <tr> <td style="width: 30%;">1А</td> <td rowspan="3" style="font-size: 3em; vertical-align: middle;">}</td> <td rowspan="3" style="vertical-align: middle;">1 бал за шкалою “свобода”</td> </tr> <tr> <td>2А</td> </tr> <tr> <td>3А</td> </tr> </table>	1А	}	1 бал за шкалою “свобода”	2А	3А	<table style="width: 100%; border-collapse: collapse;"> <tr> <td style="width: 30%;">4А</td> <td rowspan="3" style="font-size: 3em; vertical-align: middle;">}</td> <td rowspan="3" style="vertical-align: middle;">1 бал за шкалою “пасивність”</td> </tr> <tr> <td>5Б</td> </tr> <tr> <td>6Б</td> </tr> </table>	4А	}	1 бал за шкалою “пасивність”	5Б	6Б
1А	}			1 бал за шкалою “свобода”							
2А											
3А											
4А	}	1 бал за шкалою “пасивність”									
5Б											
6Б											
<table style="width: 100%; border-collapse: collapse;"> <tr> <td style="width: 30%;">1Б</td> <td rowspan="3" style="font-size: 3em; vertical-align: middle;">}</td> <td rowspan="3" style="vertical-align: middle;">1 бал за шкалою “залежність”</td> </tr> <tr> <td>2Б</td> </tr> <tr> <td>3Б</td> </tr> </table>	1Б	}	1 бал за шкалою “залежність”	2Б	3Б	<table style="width: 100%; border-collapse: collapse;"> <tr> <td style="width: 30%;">4Б</td> <td rowspan="3" style="font-size: 3em; vertical-align: middle;">}</td> <td rowspan="3" style="vertical-align: middle;">1 бал за шкалою “активність”</td> </tr> <tr> <td>5А</td> </tr> <tr> <td>6А</td> </tr> </table>	4Б	}	1 бал за шкалою “активність”	5А	6А
1Б	}			1 бал за шкалою “залежність”							
2Б											
3Б											
4Б	}	1 бал за шкалою “активність”									
5А											
6А											

Таблиця 1

Таблиця інтерпретації відповідей

Варіанти відповідей	Кількість виборів	Підсумок
1. А	11	9 А
Б	2	
2. А	10	7 А
Б	3	
3. А	8	3 А
Б	5	
4. А	0	
Б	13	13 Б
5. А	7	1 А
Б	6	
6. А	12	11 А
Б	1	
7. Свобода	5	
Залежність	8	3 ЗАЛЕЖНІСТЬ
8. Активність	12	11 АКТИВНІСТЬ
Пасивність	1	

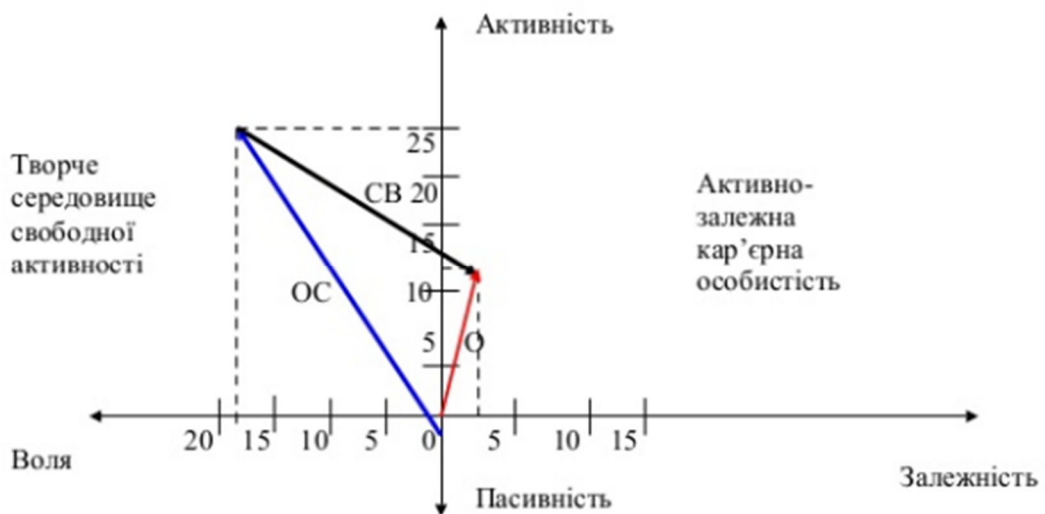

Рисунок 3 – Моделювання освітнього середовища за даними таблиці 1 (приклад)

Зробіть висновок.

Приклад висновку за таблицею 1: основне освітнє середовище – творче, але у ньому активність превалює над волею (свободою), тому це творче середовище свободної активності. Це означає, що використовуються переважно колективні, групові форми навчання й виховання, відмічається стимулювання пізнавальної активності учнів, заохочення, створення ситуацій успіху тощо. Під впливом «суспільного вітру» вектор основного освітнього середовища – університетського – за сприятливих умов може змінитися, трансформуватися до кар'єрного середовища, проте для цього потрібно всіляко заохочувати розвиток активності студентів, враховувати їхні побажання, розвивати індивідуальні здібності. Вектор «Особистість» (О) підсилює загальний вплив сили «Суспільного вітру», з більшою вірогідністю зрушуючи вектор «ОС» до кар'єрного середовища. Приклади моделювання типу особистості (О), яка формується в певному типі освітнього середовища (ОС) з урахуванням впливу суспільного вітру (СВ): Свобода, Залежність, Пасивність.

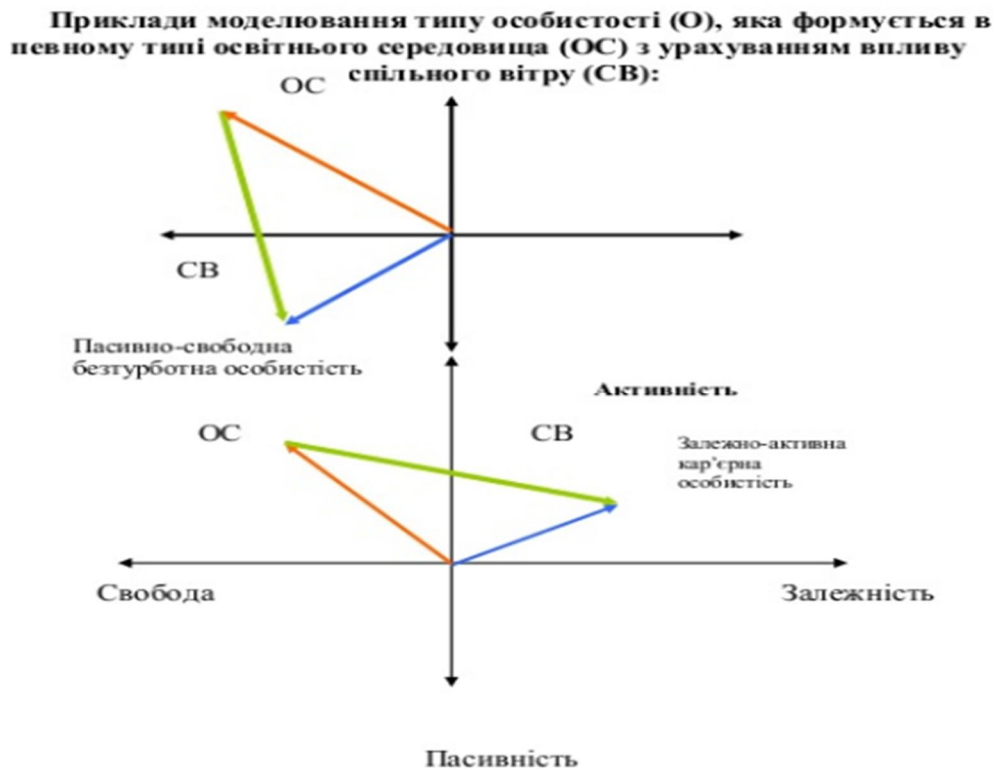

Рисунок 4 – Моделювання типу особистості

Література: [5, 6, 10, 14, 20].

Самостійна робота

Тема 14 Моделювання інформаційно-освітнього середовища університету

1. Дінамічність як основна характеристика інформаційно-навчального середовища.
2. Принципи проектування й моделювання інформаційно-навчального середовища.

Завдання для самоперевірки

1. Дослідити специфіку взаємозв'язків між 55амо оцінюванн впливами і 55амо оцінюванн умовами.
2. Наведіть приклади моделювання особистості.
3. Проаналізуйте, яке програмне забезпечення рекомендовано використовувати під час створення освітньо-інформаційного середовища.
4. Наведіть приклади «рухливості» й «мінливості» умов освітнього середовища.
5. Законспектуйте складові моделювання освітнього середовища.
6. Дослідіть, за яких умов може функціонувати освітнє середовище як середовище розвитку особистості.

Література: [5, 6, 10, 14, 20].

Тема 15 Експертиза інформаційно-освітнього середовища університету

Мета: з'ясувати особливості експертизи інформаційно-освітнього середовища університету.

План

1. Система координат розвитку інформаційно-освітнього середовища.
2. Аналіз взаємодії між суб'єктами освітнього середовища.
3. Характеристики розвивального потенціалу освітнього середовища.
4. Критерії оцінювання інноваційного потенціалу освітнього середовища.

Теми рефератів

1. Середовище вищого навчального закладу як системний елемент.
2. Значення соціокультурної ситуації в розвитку інформаційно-освітнього середовища.
3. Підготовка педагогів до роботи в єдиному ІОС навчального закладу.
4. Створення та використання інформаційно-освітнього порталу.
5. Розробка та наповнення ЕНМК.
6. Електронне та змішане навчання.

Основні поняття і положення теми: освітнє середовище, оцінювання, експертиза, соціокультурна ситуація, освітні інновації.

Короткі теоретичні відомості

Проблема експертизи у сфері вищої освіти знаходиться в центрі уваги дослідників. Пошук засобів, методів і технологій оцінювання діяльності освітніх установ в останні роки активно здійснюється в контексті діагностики розвивального потенціалу освітнього середовища. Вихідним моментом для розуміння змісту терміна «освітнє середовище» є уявлення про те, що психічний розвиток людини під час її навчання слід розглядати в контексті «людина–довкілля». Навчання, виховання і розвиток суттєво детерміновані соціокультурними умовами, предметно-просторовим оточенням, особливостями міжособистісної взаємодії та іншими середовищними чинниками. По-перше, освітнє середовище вищого навчального закладу є системним феноменом, сукупністю соціального, просторово-предметного і психодидактичного компонентів, що утворюють систему координат умов, впливів і тенденцій розвитку спільності в рамках більш широкого соціокультурного середовища, що співвідноситься з якістю життя, із якістю середовища проживання, що диктує необхідність застосування принципу культуровідповідності. По-друге, освітнє середовище вищого навчального закладу існує як певна соціальна спільність, розвивальна сукупність людських відносин у контексті конкретної соціокультурної ситуації, може виступати і як умова, і як засіб виховання, навчання і розвитку. По-третє, освітнє середовище

має широкий спектр модальності, яке обумовлює різноманітність типів і видів локальних середовищ різної якості. Отже, у сучасних дослідженнях освітнє середовище закладу вищої освіти розглядається як психолого-педагогічна реальність, яка містить спеціально організовані умови для формування особистості та можливості для її розвитку, включені в соціальне і просторово-предметне оточення, сутністю якої є сукупність взаємодій і особистісних особливостей учасників освітнього процесу, особливостей змісту освіти, способів його засвоєння, а також такою характеристикою, як «історико-культурний компонент».

Сучасний розвивальний потенціал освітнього середовища – це сукупність можливостей, ресурсів та умов, у яких здійснюється життєдіяльність суб'єктів освітнього простору, має відповідати таким вимогам: сприяти самореалізації особистості, сприяти задоволенню потреб, інтересів особистості, сприяти, адаптації до соціальних змін, бути інструментом формування цінностей і моделей поведінки, визначати перспективи розвитку навчального закладу.

Структурні компоненти розвивального потенціалу освітнього середовища подано у вигляді сукупності матеріальних чинників освітнього процесу, міжособистісних відносин, які складаються між суб'єктами освіти та умов і можливостей для особистісного розвитку суб'єктів освітнього процесу. Аналізуючи розвивальний потенціал освітнього середовища вищого навчального закладу, важливо виділити інноваційну складову в його структурі.

Модель оцінювання інноваційного потенціалу можна подати як виділення чинників (узагальнених параметрів, критеріальних груп), що дозволяють оцінити актуальний стан (якість інноваційних процесів) і перспективи розвитку. Вона передбачає в себе ресурсну, внутрішню та результативну складові, які утворюють структуру освітнього потенціалу щодо систем освіти різного рівня і є взаємопов'язаними чинниками (57амо . 1).

Таблиця 1 – Параметри оцінювання інноваційного потенціалу освітнього середовища

Ресурсна складова	Внутрішня складова	Результативна складова
Актуальність та доцільність Забезпеченість ресурсами	Системність Технологічність Інтенсивність Продуктивність	Освітні результати Ступінь новизни Масштабність змін Наявність соціально-педагогічних ефектів

Критеріальна модель оцінювання інноваційного потенціалу буде розкрита через опис змісту критеріїв і показників оцінювання.

Актуальність і доцільність. Цей критерій передбачає виявлення відповідності задуму дослідно-експериментальної роботи показникам: відповідність теми та ідеї концепції актуальних напрямів державної політики в галузі освіти, актуальних напрямів розвитку регіональної освіти, соціальному запиту і потребам освітнього закладу, оцінювання ступеня інноваційності ідей, ясності їх викладу, розуміння способів реалізації задуму. Якість ресурсного забезпечення. Повнота надання та залучення необхідних ресурсів співвідноситься із задумом експертизи для остаточного висновку про ресурсну готовність освітнього закладу.

Окрім констатації наявності ресурсів проводиться професійне експертне оцінювання якості ресурсного забезпечення як співвіднесення задуму і засобів для його здійснення, організаційного потенціалу освітнього середовища.

Основні показники оцінювання комплексних організаційних умов: наявність у педагогічних кадрів досвіду інноваційної діяльності, достатність способів інформування учасників про зміст і технології інноваційної діяльності, наявність соціального партнерства з питань науково-методичного супроводу, наявність необхідного ресурсу для інноваційної діяльності.

Системність діяльності полягає в таких параметрах, як: узгодженість ціннісних, цільових установок з конкретними діями для досягнення поставлених завдань, наявність різних (58амо оцінюван дій для розв'язання завдань, взаємопов'язаність дій учасників освітнього процесу).

Системність дослідно-експериментальної роботи, інноваційної діяльності

оцінюється експертами за окремими параметрами та на підставі цілісного враження від досвіду. У такому разі в логіці проведення гуманітарної експертизи найважливішою емпіричною підставою є такі критерії, як глибина опрацювання проблеми, усвідомленість учасниками ціннісних і цільових підстав діяльності.

Критерій системності та технологічності досвіду є одним з найважливіших в оцінюванні інноваційного потенціалу освітнього середовища. Критерій дозволяє оцінити ступінь охоплення оцінюваними в інноваційній діяльності різних учасників, продуктивність їх діяльності, яка виявляється насамперед у розробці інтелектуальних продуктів.

Критерій результативності відстежується за прямими і непрямими показниками. Прямими є дані, що характеризують освітні результати студентів (учнів), інтелектуальні продукти, підсумкові документи і матеріали, задоволеність учасників освітнього процесу (як інтегральний суб'єктивний показник).

До непрямих показників належать внутрішні результати рефлексії педагогічного колективу або дані психолого-педагогічних досліджень: поліпшення психологічного клімату, згуртованість, ціннісно-орієнтаційна єдність колективу, мотивація, професійна спрямованість.

Ступінь новизни і масштабність змін. Критерії дозволяють оцінити ступінь унікальності досвіду на рівні якісних змін, що мають різний ступінь локалізованості та широти. Робота із цими критеріями вимагає високої кваліфікації експерта, його інформованості, рівня теоретичної підготовки, досвіду експертної діяльності.

До охоплення оцінюванням ефектів належать результати соціалізації та самореалізації особистості учнів завдяки виявленню можливостей освітнього середовища, соціального партнерства, практичної спрямованості освіти, подальшої освіти та професійного самовизначення студентів, зміна статусу освітньої організації в соціумі, продуктивності та ефективності її діяльності, якісної зміни професійної майстерності педагогів та інших.

Експертне дослідження спочатку є боамо оцінювання боВним, тобто вивчає освітню реальність. Теоретичне знання в експертному дослідженні, безумовно, присутнє, але у формі сукупності теоретичних уявлень експерта про освітні процесах. Ці уявлення багато в чому визначають орієнтири експертного дослідження, вибір засобів вивчення його об'єкта, інтерпретацію отриманих результатів. Однак вирішальне значення в оцінюванні інноваційних явищ має не стільки теоретична обґрунтованість тих чи інших педагогічних знахідок, скільки їх практична успішність і перспективність. У такому разі практична результативність і сама може бути предметом теоретичного осмислення, і тоді експерти є свого роду «провідниками» руху освітнього знання від реального втілення, факту до теоретичного його осмислення й узагальнення. Широке використання контрольних-перевірочних, моніторингових форм вивчення освітніх процесів має основною метою підтримання параметрів функціонування освіти на певному рівні, відповідно до заздалегідь визначених стандартів.

Аналіз інноваційного потенціалу в режимі експертного оцінювання та боамо оцінювання інноваційної діяльності освітнього середовища можна розглядати як перспективний напрям формування механізмів суспільно-професійної експертизи якості інноваційної діяльності.

Завдання до теми

1. Система координат розвитку інформаційно-освітнього середовища.
2. Аналіз взаємодії між суб'єктами освітнього середовища.
3. Характеристики розвивального потенціалу освітнього середовища.
4. Критерії оцінювання інноваційного потенціалу освітнього середовища.

Контрольні питання

1. Діалогічність як спосіб пізнання.
2. Охарактеризуйте структурні компоненти розвивального потенціалу освітнього середовища.
3. Основні показники оцінювання комплексних організаційних умов.

Література [5, 6, 10, 14, 20].

Науково-дослідна робота № 8

Тема Експертиза інформаційно-освітнього середовища університету

Мета: ознайомитися зі способами та засобами проведення експертного оцінювання інформаційно-освітнього середовища закладу вищої освіти.

Теоретичні відомості

Основні критерії і показники вебOMETричного рейтингу університетів. ВебOMETричний рейтинг університетів світу (англ. Webometrics ranking of world's universities) – це рейтингова система для університетів світу на підставі зведеного показника, який ураховує як обсяг веб-вмісту (кількість веб-сторінок і файлів), їх наочність, а також вплив цих веб-публікацій за кількістю вхідних посилань на зовнішні ресурси, із яких вони отримані. Рейтинг публікується лабораторією кіберметрики («Cybermetrics Lab») – науково-дослідною групою Національної дослідницької ради Іспанії («Spanish National Research Council», CSIC), яка розташована в Мадриді.

Метою рейтингу є підвищення наявності порталів академічних і науково-дослідних установ в Інтернет-просторі, а також сприяти відкритому доступу публікації їхніх наукових результатів. Рейтинг почав публікуватися 2004 року й оновлюється щороку в січні й липні. На сьогодні аналізуються понад 20 000 вищих навчальних закладів й визначається їхнє місце відповідно до ступеня представлення своєї діяльності в Інтернеті, за допомогою власної методології оцінювання. Можна критикувати цю методологію, але всі провідні ЗВО світу знаходяться попереду.

Лабораторія кіберметрики використовує кількісні методи і показники, які допомагають оцінити наукову діяльність у веб-середовищі України і світу. Методологію здійснення рейтингу розроблено за методикою, яка базується на Берлінських принципах визначення рейтингу вищих навчальних закладів (Berlin Principles on Ranking of Higher Education Institutions), які розробило ЮНЕСКО.

Webometrics є рейтинговою системою, яка заснована на університетській веб-присутності, видимості і доступу в мережу Інтернет. Центральною

гіпотезою цього підходу є те, що веб-присутність є надійним індикатором глобальної продуктивності і престижу університетів. Це є непрямим способом вимірювання всіх місій університету (навчання, дослідження, передавання). Веб-технології є одними з найважливіших інструментів для наукового спілкування, але ці показники ще дуже рідко використовуються для оцінювання науково-дослідної й академічної успішності університетів. Найчастіше вебметричні показники наводяться, щоб показати прихильність установ для веб-публікацій. Методика реалізується завдяки комп'ютерній обробці вебметричних даних, які збираються у провайдерів даних (пошукових систем, аналітичних систем та інших баз вебметричних даних) в автоматизованому режимі. Унаслідок специфіки роботи провайдерів даних вебметричні показники у приростах не розраховуються. Дані зазвичай являють собою акумульовані значення за весь період існування відповідних web-ресурсів структурних підрозділів. Для визначення значення показників П7.1, П7.2 (а також П7.2.1–П7.2.4) вебметричних рейтингів підрозділів використовуються веб-метрики М7.1.*, М7.2.* (а також М7.2.1.*–М7.2.4.*) відповідно. Усі веб-метрики оцінюються кількістю рейтингових балів. У такому разі значення показників вебметричних рейтингів розраховується як сума рейтингових балів відповідних метрик.

Рейтингові бали веб-метрик інститутів, факультетів передбачають значення веб-метрик відповідних кафедр і загальноінститутських (загальнофакультетських) web-ресурсів. Рейтингові бали веб-метрик кафедр передбачають значення веб-метрик web-ресурсів, що супроводжуються цими кафедрами. У разі супроводження web-ресурсу декількома кафедрами значення його веб-метрик розподіляються між відповідними кафедрами за узгодженням із проректором за відповідним напрямом діяльності. Під час ранжування структурних підрозділів за окремими категоріями рейтингів бали веб-метрик розраховуються окремо для кожної категорії структурних підрозділів як логарифмічно нормалізовані величини та приводяться до 100-бальної шкали. Якщо більш високе значення веб-метрики M_{*i} означає більш високий

$$w_i \cdot \ln(M_{*i} + 1) / \ln(M_{*i}^{\max} + 1) \cdot 100, \quad \sum_{i=1}^n w_i = 1.$$

результат, то рейтингові бали цієї веб-метрики розраховуються за формулою

Якщо менш високе значення вебметричного показника $M^*.i$ означає більш високий результат, то рейтингові бали цієї веб-метрики розраховуються за формулою

$$w_i \cdot \ln(M_{*j}^{\min} + 1) / \ln(M_{*j} + 1) \cdot 100, \sum_{i=1}^n w_i = 1.$$

Тут w_i – ваговий коефіцієнт, що характеризує вагомість веб-метрики серед веб-метрик (вибір значень вагових коефіцієнтів обумовлений методиками відомих вебметричних рейтингів університетів); $\max M^*.i$, $\min P^*.i$ – відповідно максимальне і мінімальне значення веб-метрики $P^*.i$ за окремою категорією структурних підрозділів. Під час ранжування структурних підрозділів за категорією інститутів (факультетів) розрахунок рейтингових балів (1), (2) проводиться двома способами: без нормалізації за кількістю кафедр і з нормалізацією за кількістю кафедр. Після цього отримуються відповідні два значення показника вебметричного рейтингу з подальшим обчисленням їх середньозваженого значення. У цій версії методики коефіцієнти зважування вибрані так: для значення показника вебметричного рейтингу, нормалізованого за кількістю кафедр на інституті (факультеті), – 0,6; для значення показника вебметричного рейтингу, не нормалізованого за кількістю кафедр на інституті (факультеті), – 0,4.

M7.2.1	Корінь квадратний з добутку кількості зовнішніх гіперпосилань на кількість доменів, з яких вони надходять	0.25	majestic.com, ahrefs.com
M7.2.2	Індекс цитування Google PageRank	1/6	google.com
M7.2.3	Індекс цитування Yandex ТИЦ	1/12	yandex.ru
M7.2.4	Індекс якості зовнішніх посилань Citation Flow	0.25	majestic.com
M7.2.5	Індекс довіри до домену Trust Flow	0.25	majestic.com

П7.2.i — показник вебометричного рейтингу за цитованістю веб-ресурсів підрозділу у окремих соціальних мережах: Wikipedia ($i = 1$); Facebook, Twitter та LinkedIn ($i = 2$); Research Gate, Mandeley, Academia та Slide Share ($i = 3$); YouTube ($i = 4$)			
M7.2.i.1	Кількість згадувань домену інституту, факультету, кафедри у відповідних соціальних мережах	1	google.com

Організаційне супроводження. Збір вебометричних даних у провайдерів даних проводиться лабораторією вебометрії центру вебометрії та веб-маркетингу (ЦВВМ) у січні місяці року, наступного за звітним, за допомогою автоматизованої системи. Для перевірки отриманих в автоматизованому режимі даних для 10 % усіх web-ресурсів їхні вебометричні дані перевіряються в ручному режимі.

III. Веб-метрики, що використовуються при підрахунку вебометричних рейтингів інститутів, факультетів та кафедр

Веб-метрики	Найменування показника	Значення коефіцієнту w_i	Провайдер даних
1	2	3	5
П7.1 — показник вебометричного рейтингу підрозділу за масштабом представлення (видимості) веб-ресурсів у пошукових системах			
M7.1.1	Кількість наявних у Google web-сторінок	0,375	google.com
M7.1.2	Кількість наявних у Yandex web-сторінок	0,125	yandex.ru
M7.1.3	Кількість наявних у Google файлів для завантаження (форматів pdf, doc, docx, ppt, pptx)	0,375	google.com
M7.1.4	Кількість наявних у Yandex файлів для завантаження (форматів pdf, doc, docx, ppt, pptx)	0,125	yandex.ru
П7.2 — показник вебометричного рейтингу за загальною цитованістю веб-ресурсів підрозділу			

Перелік web-ресурсів Університету з урахуванням належності їхніх доменів інститутам (факультетам), коледжам (технікумам) і кафедрам розміщений у відкритому доступі за адресою <http://web.sumdu.edu.ua/ua/domains> і постійно оновлюється, у тому числі за результатами запитів до структурних

підрозділів. Під час підрахування рейтингу структурних підрозділів значення показників web-ресурсів нижчих щаблів ієрархії включаються до значень показників web-ресурсів вищих щаблів ієрархії: повністю (100 %) або частково. В останньому разі в переліку web-ресурсів Університету відповідна частка у відсотках зазначається у дужках.

Література: [5, 6, 10, 14, 20].

Самостійна робота

Тема Експертиза інформаційно-освітнього середовища університету

1. Інформаційно-освітнє середовище ЗВО.
2. Інструменти створення інформаційно-освітнього середовища ЗВО.

Завдання до самоперевірки

1. Проаналізуйте критерії оцінювання міжнародних рейтингів університетів.
2. Законспекуйте основні характеристики розвивального потенціалу освітнього середовища закладу вищої освіти.
3. За допомогою програми Google Academy дослідіть індекс цитувань провідних викладачів вашого напрямку підготовки.
4. Проаналізуйте психологічну складову освітнього середовища.
5. Які критерії розкривають критеріальну модель оцінювання інноваційного потенціалу?
6. Які параметри оцінювання інноваційного потенціалу?
7. Які проблеми виникають під час проведення експертизи інформаційно-освітнього середовища університету?
8. Назвіть основні показники оцінювання комплексних організаційних умов.
9. У чому полягають особливості підготовки педагогів до роботи в єдиному ІОС навчального закладу?

Література: [5, 6, 10, 14, 20].

Тема 16 Педагогічна комунікація в інформаційно-освітньому

середовищі

Мета: дослідити та проаналізувати комунікативні засоби в інформаційно-освітньому середовищі.

План

1. Особливості комунікативних процесів.
2. Національний стандарт України «Системи управління якістю. Настанови щодо застосування ISO 9001:2000 у сфері освіти (TWA 2:2007.IDT)».
3. Компоненти освітнього середовища.
4. Характерні риси Інтернет-сайтів.

Теми рефератів

1. Типи комунікативних середовищ.
2. Педагогічна комунікація: зміст і її складові.
3. Комунікативне середовище у формуванні освітньо-інформаційного середовища університету.

Основні поняття і положення теми: комунікаційне середовище, педагогічна інновація.

Короткі теоретичні відомості

Сучасне комунікаційне середовище інформаційного суспільства розкривається через здійснення фронтальної інформатизації та глобалізації соціально-комунікативних процесів, коли новітні способи і засоби збору, накопичення та переробки даних, телекомунікації стають дієвим елементом усіх форм інформаційно-комунікаційних зв'язків без обмежень.

Особливості комунікаційних процесів.

1. Специфічний паралельний цифровий простір (електронна форма комунікації) зумовлює віртуальність комунікативних процесів, коли електронне спілкування, на відміну від усної або документальної форми комунікації, відбувається у віртуальному інформаційному просторі глобальної комп'ютерної мережі;

2. Інтерактивність проявляється в розвитку гіпермедіа, що разом з мас-медіа є універсальним посередником комунікацій сучасного соціального спілкування в різних сферах суспільного життя.

3. Гіпертекст забезпечує глобальний характер спілкування, що об'єднує всі інформаційні потоки біт в єдиному інформаційному комунікаційному середовищі.

4. Глобалізація комунікації знімає просторово-часові обмеження комунікативної взаємодії й сприяє формуванню мегасуспільства.

Національний стандарт України «Системи управління якістю. Настанови щодо застосування ISO 9001:2000 у сфері освіти (TWA 2:2007.IDT)» містить таке твердження: «Навчальний заклад має планувати різні стадії освітньої послуги, охоплюючи проектування та розробку методів навчання, проектування, розробку, критичне аналізування та перегляд навчальних планів і програм, заходи з оцінювання та контролювання навчання, діяльність допоміжних служб, розподіл ресурсів, критерії оцінювання та процедури поліпшування, щоб досягати бажаних результатів».

Комунікаційне середовище є структурною засадою комунікаційного простору. На підставі зазначеного вище, структура феномену комунікаційного середовища освітнього простору містить два компоненти: «комунікаційне середовище» і «освітній простір».

Структура комунікаційного середовища: техніко-технологічна база забезпечення комунікаційного простору, сфера руху соціально-значущих повідомлень різної субстанціональності, сфера смислонасиченості соціальних повідомлень, організаційно-функціональна сфера підтримки комунікаційної взаємодії, сфера узгодження цілей, зворотнього зв'язку та єдності в сприйнятті змісту комунікаційних повідомлень.

Виділимо основні комунікаційні процеси в університеті:

- комунікаційні процеси навчання та викладання;
- комунікаційні процеси управління університетом;
- комунікаційна діяльність його служб і підрозділів;

– комунікаційні середовища функціонування університету.

Ці процеси мають стати стратегічними в комунікаційній політиці університетської освіти. Їх розвиток має ґрунтуватись на принципах:

– єдність професійних цілей і завдань усіх учасників науково-освітнього процесу, різних підрозділів, служб незалежно від рівня їх інформатизації на цей момент;

– системність – збалансованість процесу інформатизації за напрямками та послідовність здійснюваних заходів;

– модульність – створення інформаційних систем різної складності, автономності та ступеня комп'ютеризації;

– технологічність – реальні економічні можливості університету і відповідність функцій університету та його кадрового потенціалу заявленому рівню інформатизації;

– динамізм – відповідність рівня інформатизації науково-освітнього процесу інформаційним потребам, які швидко змінюються, і технічним можливостям їх задоволення.

Одним із ключових об'єктів, що опосередковують процес комунікації в Інтернеті, виступають Інтернет-сайти. Характерні риси виділених елементів віртуального середовища, що роблять їх оптимальними для вивчення й аналізу об'єктами, можуть бути сформульовані так: по-перше, відносна тривалість існування в Інтернет-просторі. Інтернет-сайт може бути охарактеризований як один із найстабільніших елементів віртуального середовища. По-друге, постійна динаміка Інтернет-сайтів як органічний атрибут їх функціонування. По-третє, доступність для дослідницької діяльності, у тому числі моніторингових досліджень.

Інтернет-сайти як інтерактивні канали формування, реалізації й трансляції інформаційного потенціалу закладів вищої освіти, мають складну функціональну структуру.

Одним із пріоритетних завдань сучасної української системи вищої освіти є вихід на світовий ринок освітніх послуг.

Критерієм готовності, здатності використовувати комп'ютерні технології для репрезентації можливостей ЗВО може слугувати рівень розвитку такого способу представництва ЗВО, як Інтернет-сайти.

Процес постійного поліпшення передбачає такі етапи.

1. Оцінювання поточного стану процесу, аналіз наявних даних про функціонування процесу.
2. З'ясування проблем процесу та визначення сфери для поліпшення.
3. Пошук можливих рішень і обрання найкращого, з погляду усунення проблеми, запобігання її повторному виникненню.
4. Реалізація знайденого рішення й оцінювання його результативності та ефективності.
5. Унесення відповідних змін до документації, що описує процес.
6. Оцінювання можливостей застосування знайденого рішення в інших процесах і підрозділах.

Завдання до теми

1. Особливості комунікативних процесів.
2. Національний стандарт України «Системи управління якістю. Настанови щодо застосування ISO 9001:2000 у сфері освіти (TWA 2:2007.IDT)».
3. Компоненти освітнього середовища. Характерні риси Інтернет-сайтів.
4. Сучасні дистанційні ресурси, які використовуються в освітньому процесі: Skaup, Zoom, Class-room, Viber, Telegram, Google Classroom, You Tube, Google disk, e-mail, інтерактивні навчальні розробки: зробіть аналіз плюсів та мінусів використання цих ресурсів.

Контрольні питання

1. Проектування освітнього простору – організаційна засада інноваційного розвитку закладу освіти.
2. Назвіть основні комунікаційні процеси в університеті.

3. Охарактеризуйте принципи комунікаційної політики університетської освіти.

Література: [1, 5, 8, 10, 11, 14, 16, 17].

Науково-дослідна робота № 9

Тема Педагогічна комунікація в інформаційно-освітньому середовищі

Мета: ознайомитися зі способами та засобами здійснення комунікації в інформаційно-освітньому середовищі.

Короткі теоретичні відомості

Блог – це щоденник і арена для викладача, це веб-сайт, куди викладач постійно додає свіжі записи. Нові повідомлення розташовуються зверху, щоб відвідувачі могли відразу ознайомитися з новинами. Після цього вони залишають свої коментарі, додають посилання і відправляють викладачу повідомлення по електронній пошті.

Блоги – щось більше, ніж просто висловлювання своїх думок в Інтернеті. Мова йде про встановлення і підтримку зв'язку з тими, хто читає вкладки матеріали. За допомогою Blogger можна регулювати доступ до викладацького блогу – це коло визначених студентів чи весь світ!

Коментарі Blogger дозволяють читачам залишати відгуки про повідомлення. Можна дозволити коментування окремих повідомлень, а також видаляти неприємні коментарі.

Управління доступом дозволяє визначати, хто може читати блог і писати в ньому. Груповий блог можна використовувати як засіб колективної роботи для невеликої групи користувачів або як засіб спілкування між членами групи. Індивідуальний блог може слугувати особистим віртуальним простором для публікації новин, посилань, ідей, заміток як для себе, так і для інших читачів.

Конструктор шаблонів дозволяє додати блогу унікальний вигляд. Установивши вподобаний шаблон, ви можете вибрати колірну гаму, шрифти, формат і фон. Користувачам також доступні розширені можливості дизайну –

від зміни кольору посилань до використання власних стилів CSS.

Перетягування елементів сторінки. Blogger підтримує інтерфейс перетягування, за допомогою якого можна змінювати розташування складових блогу на сторінці. Один клік – і можна поділитися з аудиторією необхідними фотографіями. Потрібно натиснути на значок фотографії, щоб завантажити зображення зі свого комп'ютера. Якщо ви хочете додати фотографію з Інтернету, вставте URL – і зображення додано до повідомлення.

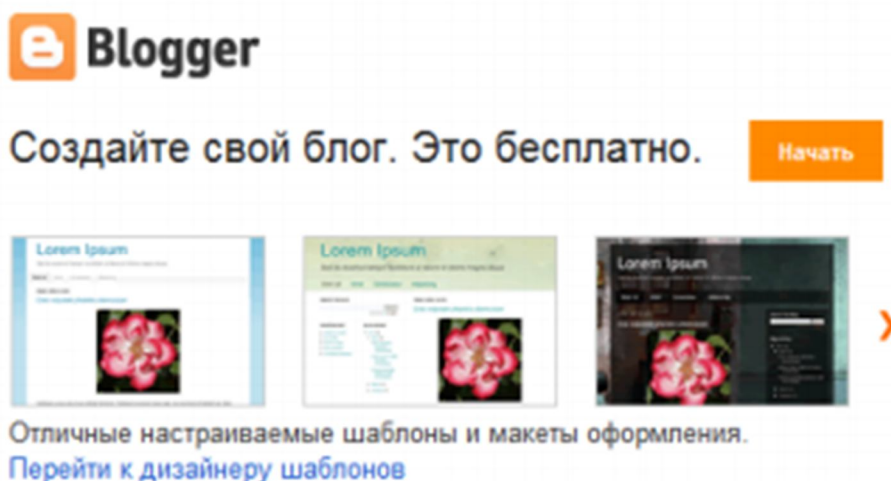
Блог дозволяє колективно або самостійно рефлексувати, систематизувати накопичений досвід, узагальнювати результати самоосвіти, саморозвитку та інше, і не просто рефлексувати, а ділитися результатами своєї праці з колегами-блогерами.

Можна виділити такі функціональні напрями блогу.

- Блог для професійного співтовариства.
- Особистий блог вчителя-предметника.
- Блог для підтримки навчального проекту.
- Блог-конспект, або блог для упаковки навчального змісту теми.

Порядок виконання роботи

Необхідно зі своєї пошти gmail.com перейти за вкладинками верхньої частини вікна Ще → Blogge.

Вибираємо ПОЧАТИ. Відкриється анкета для заповнення.

1 СОЗДАЙТЕ АККАУНТ 2 НАЗОВИТЕ БЛОГ 3 ВЫБЕРИТЕ ШABLON

1 Создайте аккаунт Google

При выполнении этой процедуры будет создан аккаунт Google, позволяющий пользоваться другими службами Google. Если у Вас уже есть аккаунт Google, например, для Gmail, групп Google или Orkut, [сначала войдите в него](#)

Адрес электронной почты (уже должно существовать)

Введите адрес электронной почты еще раз

Введите пароль

Введите пароль еще раз

Краткое имя

Пол

Дата рождения

проверка на основе графического кода

принятие условий Я принимаю [Условия предоставления услуги](#)

ПРОДОЛЖИТЬ

Заповніть усі поля, згідно з вимогами, зазначеними справа. І натисніть кнопку Продовжити.

Ви створили обліковий запис Google, який складається з імені користувача (ваша пошта) і пароля.

Якщо у вас є профіль у Google, то, щоб приступити до роботи в Blogger, зайдіть на головну сторінку Blogger, уведіть своє ім'я користувача та пароль і натисніть кнопку Вхід. Ви потрапляєте на особисту сторінку Blogger. Натисніть кнопку Новий блог.

Blogger

Блоги пользователя Татьяна Пивоварова

Добавлена возможность автоматического обнаружения спама в комментариях. Рекомендуется периодически проверять комментарии в папке "Спам". [Узнайте подробнее об обнаружении спама в Blogger или сообщите о проблемах.](#)

Подключиться к Google+

Связав Blogger с Google+, вы сможете использовать новые функции, которые позволят расширить аудиторию и заинтересовать ее. [Подробнее.](#)

Размещайте сообщения из блога в Google+.

Используйте единый профиль Google

Ссылка на ваш профиль в результатах поиска

Новый блог

В помощь блоггеру Просмотреть блог

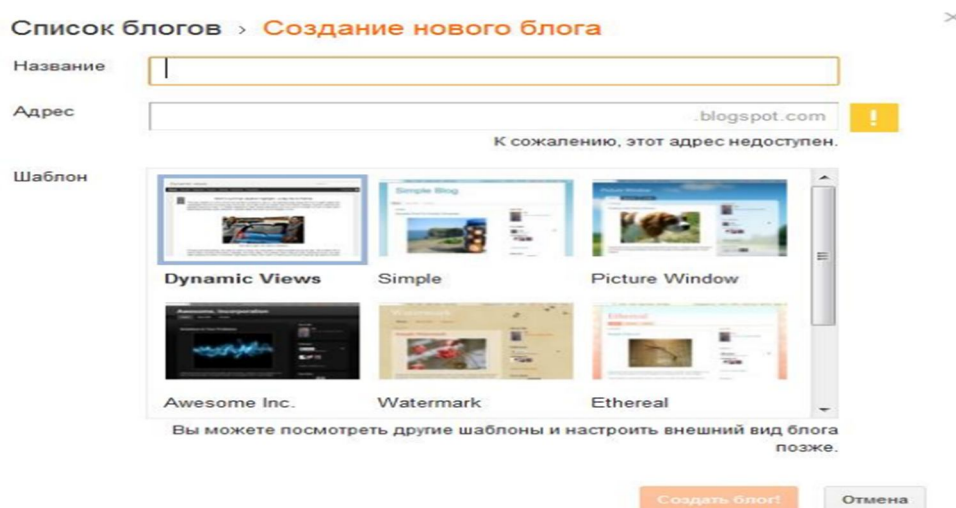
Просмотров страниц: 348 - Сообщений: 100, последняя публикация: 26.04.2012 - Постоянных читателей: 2

ЗОР в образовательном процессе Просмотреть блог

Просмотров страниц: 57 - Сообщений: 8, последняя публикация: 27.10.2011

У вікні, що з'явиться, потрібно натиснути «Створення нового блогу»

Уведіть назву сайту. Підберіть адресу (URL) для свого блогу (він має бути вільним). Виберіть потрібний шаблон (він визначає, як буде виглядати ваш блог після публікації). Тепер можна натиснути кнопку Створити блог.

Ви потрапляєте в панель управління зі списком ваших блогів.

Вибравши кнопку Переглянути блог, ви побачите свій результат.

Що у нас вийшло – створена первинна структура блогу, але блог живе тоді, коли в ньому з'являються записи його автора і коментарі відвідувачів. Тому треба навчитися створювати повідомлення блогу – пост.

Вхід на свій блог

Потрапити на свій блог можна 2 способами.

I спосіб

1. Відкриваєте браузер (наприклад, Internet Explorer, Mozilla, Chrome, Opera).

2. В адресний рядок уводите адресу свого блогу. (Увага, адреса блогу обов'язково закінчується .blogspot.com).

3. Ви потрапляєте на свій блог як гість. Щоб стати автором блогу, необхідно авторизуватися. Для цього вибираєте команду Увійти у верхньому правому кутку і введіть свої ім'я користувача і пароль.

II спосіб

1. Відкриваєте браузер (наприклад, Internet Explorer, Mozilla, Chrome,

Opera).

2. В адресном рядку набираєте www.google.ru

3. У головному меню Googla вибираєте команду Ще, потім Всі продукти, а далі програму Blogger.

4. Заповнюєте вікно Профіль Google.

5. Вибираєте кнопку Увійти і потрапляєте в панель керування зі списком ваших блогів.

Створення повідомлень у блозі.

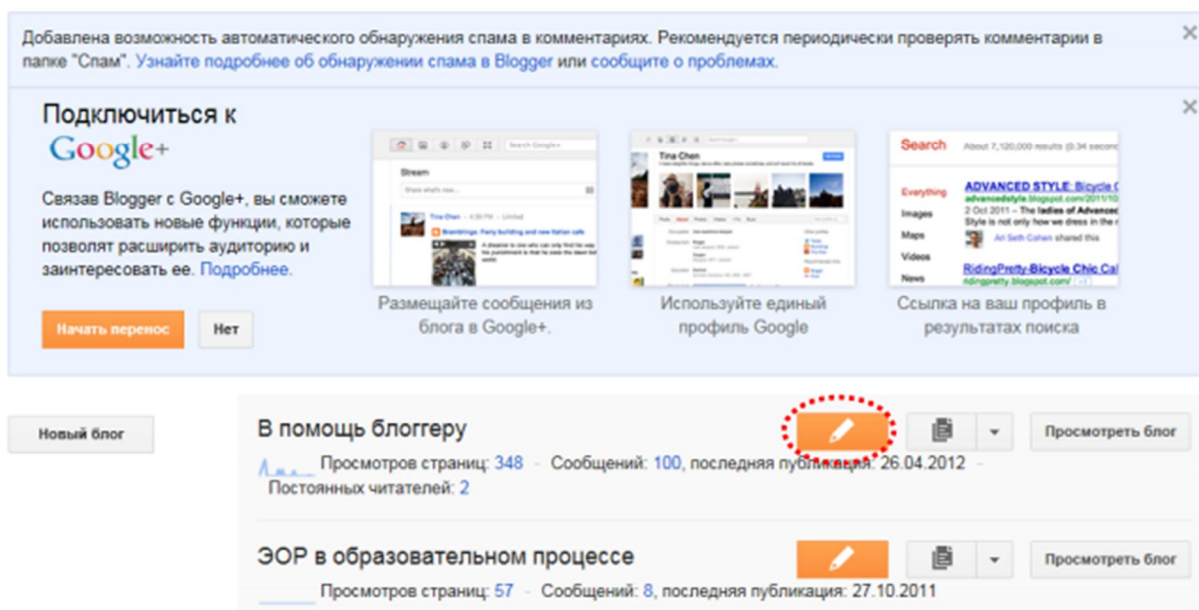
Увійдіть у свій блог.

Увійшовши в Blogger, ви побачите панель управління зі списком блогів.

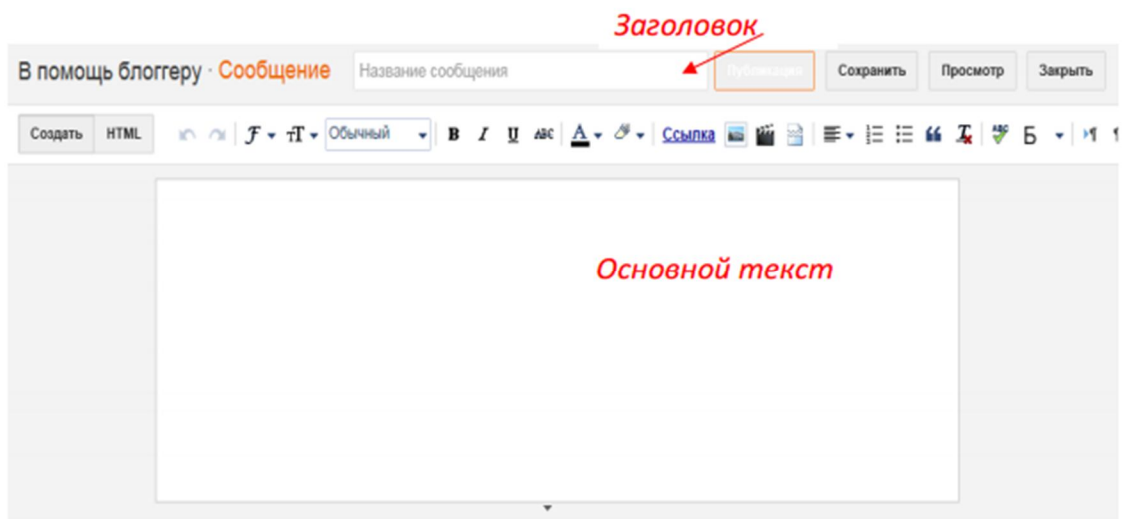
1. Для початку натисніть помаранчеву кнопку із зображенням олівця.

2. Відкриється сторінка редактора повідомлень. У верхньому полі введіть заголовок, а в нижньому – основний текст.

Блоги пользователя Татьяна Пивоварова

Відкриється сторінка редактора повідомлень. У верхньому полі введіть заголовок, а в нижньому – основний текст.

Назва повідомлення – це тема, тому має бути короткою.

Назва повідомлення в подальшому буде посиленням на повідомлення, тому обов'язково треба задавати назву.

Бажано у першому повідомленні розповісти про те, для чого створюється ваш блог, кого ви запрошуєте до спілкування.

Текстовий редактор містить невелику панель з інструментами, за допомогою яких ви можете задати різні шрифти, змінити накреслення, колір тексту (але не поспішайте це робити, оскільки вибраний вами дизайн багато в чому сам подбає про єдність стилю). Також у вашому розпорядженні інструменти для налаштування посилань, виконання вирівнювання тексту, налаштування списків і таблиць.

Рекомендовано відразу ж привчитися і ставити ярлики для кожного повідомлення, це допоможе вам у подальшому, коли блог Ваш наповниться безліччю повідомлень.

Щоб побачити, як буде виглядати ваше повідомлення на сторінці блогу, виберіть Перегляд. Коли все буде готово, натисніть кнопку Опублікувати.

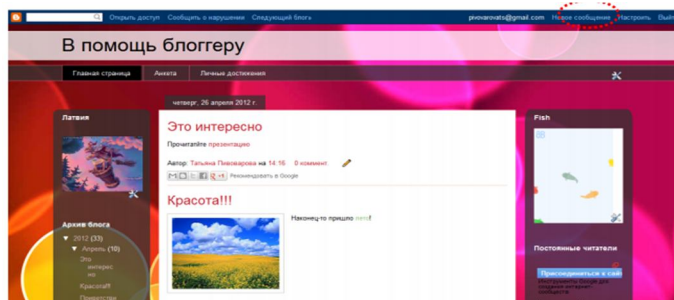
Те, що ви побачите у своїх блогах, може відрізнятись від прикладу, але в будь-якому разі звертаємо вашу увагу на три позиції.

Перше – унизу тексту повідомлення ви бачите маленький олівчик, це вхід на редагування повідомлення. Отже, якщо після публікації з'явилося бажання щось виправити, така можливість у вас є.

Друге – там же внизу тексту повідомлення ви бачите «Коментар», це вхід на написання або перегляд коментарів.

Третє – у верхньому синьому меню є корисне посилання «Нове повідомлення», яке дозволяє створити нове повідомлення.

Щоб додати нове повідомлення, перебуваючи у своєму блозі, не обов'язково заходити в панель управління. У верхньому правому куті знаходиться меню з командою Нове повідомлення.

Додавання зображень.

У блозі можна додати зображення з комп'ютера або з Інтернету. Для цього зайдіть у редактор повідомлень (див. вище). Виберіть відповідний значок на панелі інструментів редактора повідомлень. Відкриється вікно, у якому пропонується знайти файл зображення на комп'ютері або ввести URL-адресу зображення в Інтернеті.

Після натискання з'являється спливаюче вікно з варіантами вставки зображення. Вибираємо джерело: або це локальний комп'ютер (варіант – Завантажити), або це картинка з цього блогу, або картинка з альбому Picasa, або картинка з Інтернету.

Наприклад, вибираємо варіант «Завантажити». Через кнопку Огляд знаходимо, відкриваємо і додаємо вибрані зображення. Натисканням лівою мишкою по зображенню викликаємо додаткове меню, за допомогою якого визначаємо розташування її в тексті (праворуч, зліва, по центру) і вказуємо розмір (малий, середній, великий).

Потім натискаємо на кнопку «Опублікувати повідомлення». Зображення буде збережено у ваш персональний альбом сервісу Picasa від Google, який надає можливість зберігання зображень. Разом із цим картинка з'явиться в самому пості.

Альтернативно розгляньте сервіс відеозустрічей Google Meet, який підходить для всіх on-line заходів: нарад, засідань кафедр, Рад і проведення занять зі студентами.

На персональному комп'ютері перш ніж підключитися до відеозустрічі Meet, не забудьте увійти в Google. Для підключення до відеозустрічі потрібно перейти за посиланням, яке може бути передане будь-якими способами: поштою, через Viber, на сайті й т.д. Посилання може виглядати, наприклад, так: <https://meet.google.com/vyxagxf-ivj> Або так: Далі в цій інструкції інтерфейс Meet продемонстрований в Google Chrome. В інших додатках і пристроях (на смартфоні, наприклад) розташування і вид елементів управління може дещо відрізнятися, але функціонал зберігається.

Під час переходу за посиланням Meet перевіряє працездатність камери і мікрофона. Щоб увійти, натисніть Приєднатися. Інтерфейс не перевантажений, і його можна освоїти за 5 хв. Справа вгорі знаходяться вкладки Учасники і Чат. У разі вибору вкладки Учасники відображається актуальний список учасників. У такому разі біля кожного учасника зображено, чи включений у нього мікрофон. Вимкнути мікрофон може організатор зустрічі, а ось увімкнути можна тільки свій мікрофон. У разі вибору вкладки Чат відображається текстове листування учасників. Поки кількість учасників не перевищує 5, допустимо, щоб звук був включений у всіх. Тоді зустріч може проходити в режимі живого спілкування, коли всі говорять одночасно. При більшій кількості учасників рекомендується тримати мікрофон включеним тільки у доповідача. Вимкнути мікрофон іншим учасникам організатор зустрічі може, просто натиснувши на мікрофон поруч з картинкою.

Google Meet є не єдиним сервісом, який дозволяє проводити віддалені зустрічі й заняття. Нижче перелічений не повний перелік сервісів, які можна

використовувати.

Назва	Найбільш серйозні обмеження безплатної версії
Google Meet	Організація відеозустрічей можлива тільки в акаунтах, для яких підключений G Suite
Skype	Від 3 до 50 учасників (зазвичай 10, залежно від пристрою і операційної системи). Продукти Skype призначені тільки для індивідуального використання. Чи вважати освіту комерційною діяльністю?
MyOwnConference	До 20 учасників, до 20 хв. запису заходу
Adobe Connect	Платна, на період пандемії навчальні заклади можуть використовувати безкоштовно до 90 днів
Google Hangouts	До 25 учасників. Класична версія буде працювати тільки до червня 2020
Zoom	Захід у безкоштовній версії обмежена 40 хв.
Pruffme	До 5 учасників

Література: [1, 5, 8. 10. 11, 14, 16, 17].

Самостійна робота

Тема. Педагогічна комунікація в інформаційно-освітньому середовищі

1. Особливості процесної моделі комунікаційних процесів університету.
2. Суть і функції педагогічної комунікації в умовах інформаційно-освітнього середовища.

Завдання до самоперевірки

1. Законспекуйте понятійний апарат теми.
2. Установіть взаємозв'язок між інформаційно-освітнім середовищем і формуванням засад педагогічної майстерності.
3. Установіть канали комунікації в освітньому середовищі.
4. Поясніть трансформацію освітнього середовища України в інформаційно-комунікаційне педагогічне середовище.
5. Які тенденції розвитку вищої освіти України в умовах інформатизації?
6. Як відбувається розвиток професійних компетентностей педагогічних працівників в умовах інформаційно-освітнього середовища

навчального закладу?

7. Якому розвитку сприяє створення єдиного інформаційно-комунікаційного середовища університету?

Література: [1, 5, 8, 10, 11, 14, 16, 17].

3 РЕКОМЕНДАЦІЇ ЩОДО НАПИСАННЯ СТУДЕНТАМИ ІНДИВІДУАЛЬНО-ДОСЛІДНИХ РОБІТ

Важливим аспектом успішності та повноти оволодіння навчальним курсом «Медіапедагогіка та інформаційні технології в освіті» є написання студентами індивідуально-дослідної роботи (ІДР), мета якої – активізація самостійної роботи, покращання теоретичної і практичної підготовки, набуття навичок самостійного аналізу, закріплення знань і самоконтроль вивчення курсу. Написання ІДР має на меті навчити працювати з науковою, довідковою і енциклопедичною літературою та глибоко вивчити одну з тем курсу. Підготовка до написання ІДР починається з добору та вивчення літератури з теми.

Оформляють ІДР зазвичай в обсязі 10–15 друкованих аркушів. На першій сторінці вказують тему, план, вступ, розкриття змісту плану; у кінці – висновок, список використаної літератури (аналізувати за останні 10 років, не менше 7–10 джерел).

Тематика індивідуально-дослідних робіт

1. Походження і значення медіа. Класифікація медіа.
2. Медіапедагогіка як складова медіакультури.
3. Функції електронних медіа.
4. Функції учасників навчального процесу з використання медіазасобів.
5. Використання медіа, зорієнтоване на індивідуалізацію навчання.
6. Зарубіжний досвід медіапедагогіки.
7. Принципи відбору медіаінформації.

8. Критерії відбору повідомлень засобів масової інформації.
9. Властивості мас-медіа.
10. Моделювання діяльності викладача медіазасобами.
11. Типи мультимедійних презентацій і вимоги до них.
12. Використання мультимедійних презентацій.
13. Мультимедіа і науково-дослідна робота.
14. Сутність медіадидактики. Складові та завдання медіадидактики.
15. Комп'ютерні технології навчання.
16. Електронні медіа. Графопроектор і мультимедійний проектор.
17. Мультимедійний наочний посібник як наочне навчальне джерело.

Медіапосібники, електронні навчальні системи і комп'ютерно-імітаційні методи навчання.

18. Переваги та недоліки електронних навчальних посібників.
19. Комп'ютерно-імітаційні методи навчання як складові медіадидактики.
20. Електронні медіапродукти навчального призначення.
21. Характеристика електронних навчальних засобів.
22. Методи викладення матеріалу засобами електронних медіа.
23. Види та значення електронних освітніх видань.
24. Електронні видання навчального призначення.
25. Поняття електронного навчального курсу.
26. Вимоги до програмного забезпечення ЕНВ.
27. Склад предметно-орієнтованого середовища користувача в медіапросторі.
28. Навчально-методичні комплекси та медіатеки.
29. Рівні настроювання предметно орієнтованого середовища на користувача у медіапросторі.
30. Комп'ютерно-імітаційні методи навчання та дискусії з використанням мережних засобів.
31. Самостійна робота з використанням ІТ та комп'ютерні прикладні

програми.

32. Дистанційне навчання як організація навчального процесу.
33. Проблеми впровадження дистанційного навчання.
34. Моделі дистанційного навчання.
35. Методи комунікації викладачів і студентів. Навчально-методичні

матеріали.

36. Сутність і цілі медіавиховання.
37. Виховна система у теорії медіавиховання.
38. Медіазагрози у виховному процесі. Інтернет-адикції.
39. Ознаки Інтернет-залежності. Риси Інтернет-спілкування.
40. Поведінкові характеристики Інтернет-залежних. Інфоголізм та його

фази.

41. Залежність від комп'ютерних ігор. Позитивний і негативний вплив комп'ютерних ігор. Причини виникнення Інтернет-залежності.

42. Електронне насильство. Кібернасильство та його форми. Вплив сексуальних повідомлень мас-медіа.

43. Причини негативного впливу мас-медіа.
44. Модернізація виховання на основі медіазасобів.
45. Медіавиховне середовище.

46. Сутність і зміст інформаційно-комунікативних технологій.

47. Історія виникнення інформаційних технологій.

48. Дидактичні властивості та функції інформаційно-комунікативних технологій.

49. Складові сучасних інформаційних технологій.

50. Значення інформаційних технологій в освітньому процесі.

51. Організація роботи студентів засобами інформаційних технологій.

52. Компоненти психологічної підготовки педагогічного колективу щодо впровадження інформаційно-комунікативних технологій у навчально-виховний процес.

53. Методи нових інформаційних технологій.

54. Інтернет-технології в дистанційній і відкритій освіті.
55. Особливості роботи телеконференцій.
56. Факсимільні повідомлення та робота електронної пошти.
57. Проблеми інформаційного культурно-освітнього середовища в мережі Інтернет.
58. Можливості використання вебінарів у навчальному процесі.
59. Спілкування – головне під час навчання. Фасилітація.
60. Підготовка до проведення вебінарів.
61. Поняття комп'ютерної презентації, її призначення.
62. Поняття складових і потокових презентацій.
63. Класифікація презентацій.
64. Вимоги до презентацій, що використовуються у навчально-виховному процесі.
65. Вимоги щодо врахування фізіологічних особливостей людини у сприйнятті кольорів і форм.
66. Загальні правила використання шрифтів і принципи відбору шрифтів для презентацій.
67. Анімаційні ефекти. Показ слайдів.
68. Графіка, аудіо- й відеооб'єкти в мультимедійних презентаціях.
69. Види навчальної презентації.
70. Основні елементи слайдової презентації.
71. Медіазагрози у виховному процесі.
72. Мультимедійні ресурси в освіті.
73. Реалізація інформаційних технологій у вищій освіті.
74. Електронні навчальні видання – умови створення.
75. Медіадидактика. Цифрові медіа як дидактичні засоби.

4 ТЕСТОВІ ЗАВДАННЯ ДЛЯ ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ ЗНАНЬ СТУДЕНТІВ

Змістовий модуль 2 Сучасні теоретичні та методологічні засади інформаційних технологій в освіті

1. Яке твердження є правильним і вичерпним:

а) складовими інформаційних технологій є засоби обчислювальної техніки й інформаційна діяльність людини;

б) засоби обчислювальної техніки містять інформаційну діяльність людини й інформаційні технології;

в) складовими інформаційної діяльності людини є засоби обчислювальної техніки й інформаційні технології?

2. Яке твердження є правильним? Під час обробки даних, відомостей на комп'ютері знаки та символи надаються:

а) засобами природних мов;

б) у вигляді комп'ютерних кодів;

в) у вигляді електричних імпульсів.

3. Яке твердження є правильним і вичерпним? У вікнах операційної системи міститься інформація для користувача:

а) про програми й засоби для їх виконання, а також про розміщення файлів на дисках і про засоби для дій з файлами;

б) про програми й засоби для їх виконання, а також про розміщення файлів на дисках;

в) про програми й засоби для їх виконання.

4. Файл — це:

а) найменована ділянка зовнішньої пам'яті, де зберігається певна кількість інформації (програма або дані);

б) програма в оперативній пам'яті;

в) одиниця виміру кількості інформації.

5. Яке твердження є правильним? До загальних засобів захисту даних від вірусів належать:

а) антивірусні програми, резервне копіювання даних;

б) антивірусні програми, розмежування доступу до інформації;

в) резервне копіювання даних, розмежування доступу до даних.

6. Яке твердження є вичерпним:

а) інформаційні технології – це процеси, які реалізуються засобами обчислювальної техніки і забезпечують виконання заданих вимог до пошуку, подання, перетворення, передавання та використання інформації;

б) інформаційні технології – це процеси, які реалізуються засобами обчислювальної техніки;

в) інформаційні технології – це процеси, які реалізуються засобами обчислювальної техніки і забезпечують виконання заданих вимог до пошуку інформації?

7. Яке твердження є правильним? Дидактичною метою будь-якого правильно спланованого мультимедійного засобу навчання є:

а) унаочнення викладання нового матеріалу й визначення рівня навчальних досягнень учнів/студентів;

б) логічна послідовність відображення навчального матеріалу, визначення основних питань заняття, доцільні нотатки та супроводжувальні репліки;

в) активна участь у навчальному процесі викладача і студентів?

8. Яке твердження є правильним і вичерпним? Основою будь-якої правильно спланованої електронної презентації є:

а) активна участь у навчальному процесі викладача і студентів;

б) унаочнення викладання нового матеріалу й визначення рівня навчальних досягнень студентів;

в) логічний аналіз послідовності відображення навчального матеріалу, можливих питань і добре продумані репліки для коментаря презентації.

9. Яке твердження є правильним і вичерпним? Успішність електронної презентації залежить від того:

а) наскільки точно і доцільно визначена мета, як враховані особливості аудиторії, наскільки продуманий сценарій презентації, її зміст;

б) наскільки точно і доцільно визначена мета, продуманий сценарій презентації, її зміст;

в) наскільки продуманий сценарій презентації, її зміст, ураховані особливості аудиторії.

10. Яке твердження є правильним і вичерпним? Перед створенням електронної презентації потрібно:

а) визначити мету та призначення презентації, створити її сценарій, визначити стиль їх оформлення;

б) визначити мету та призначення презентації, зміст усіх слайдів, спосіб її демонстрації;

в) визначити мету та призначення презентації, спосіб її демонстрації, створити сценарій презентації, визначити зміст усіх слайдів і стиль їх оформлення.

11. Яке твердження є правильним і вичерпним? Кожен слайд електронної презентації може містити елементи таких типів:

а) заголовки, текст слайду, графічні об'єкти, елементи мультимедіа;

б) заголовки, текст слайду, графічні об'єкти, елементи мультимедіа, номер слайду;

в) заголовки, текст слайду, графічні об'єкти, елементи мультимедіа, дату та час створення, номер слайду, кнопки керування процесом демонстрації.

12. Яке твердження є правильним? За структурою електронні презентації поділяються на такі:

а) презентації лінійної та простої структури;

б) презентації лінійної та розгалуженої структури;

в) розгалуженої та складної структури.

13. Як розглядаються основні категорії системи підтримки прийняття рішень?

а) за домінуючим компонентом;

б) за видом діяльності;

в) за цілою системою як неподільною.

14. Електронні навчальні видання – це:

а) Спеціальна форма пізнавальної діяльності;

б) сучасна інформаційна технологія, що дозволяє об'єднувати та інтегрувати аудіовізуальну інформацію;

в) електронне видання, що містить систематизовані дані наукового або прикладного характеру;

г) сукупність комп'ютерних програм навчального призначення.

15. Що з перелічених понять не входить до класифікації електронного навчального видання:

а) електронні підручники;

б) електронні посібники;

в) електронні таблиці;

г) електронні навчально-методичні комплекси.

16. Аббревіатура ЕНМК, що входить до класифікації електронних видань, тлумачиться як:

а) електронний навчально-методичний комплекс;

б) електронні навчально-математичні команди;

в) електронний наочно-методичний коментар;

г) електронний навчально-методичний курс.

17. Електронні навчальні матеріали підпорядковуються:

а) Положенню про вищу освіту;

б) Положенню про інноваційні технології;

в) Положенню про інформаційно-комунікаційні технології;

г) Положенню про електронні освітні ресурси.

18. Електронні навчально-методичні комплекси – це:

а) навчальне електронне видання;

б) дидактична система;

в) універсальний інтерактивний гіпермедійний методичний підручник;

г) педагогічний програмний засіб.

19. Навчальне електронне видання із систематизованим викладанням навчальної дисципліни, у якому рівнозначно і взаємопов'язано за допомогою відповідних програмних засобів, існує текстова, звукова, графічна та інша

інформація – це:

- а) електронний навчально-методичний комплекс;
- б) презентація;
- в) електронний підручник;
- г) електронний ресурс.

20. Принцип квантування під час створення електронних навчальних видань полягає у тому, що:

- а) електронний підручник (та інші навчальні пакети) мають бути виконані у форматах, які дозволяють компонувати їх у єдині електронні комплекси;
- б) студент самостійно може виконати необхідну кількість завдань;
- в) кожен модуль має бути пов'язаний гіперпосиланнями з іншими модулями;
- г) матеріал розбивається на розділи.

21. До дидактичних функцій, що реалізуються під час використання ЕНМК належать:

- а) інформаційна, структурно-систематизувальна, інтерактивна функції;
- б) когнітивна; інформаційна; структурно-систематизувальна;
- в) інформаційна, регулювальна, інтерактивна функції;
- г) інформаційна, структурно-систематизувальна, коригувальна.

22. Студенти можуть використовувати електронний посібник згідно зі своїми індивідуальними потребами:

- а) під час самостійної роботи;
- б) під час контролю знань;
- в) під час дистанційного навчання;
- г) на різних етапах роботи.

23. Принцип повноти – кожен модуль повинен мати компоненти:

- а) теоретичне ядро; контрольну роботу; диференційований залік;
- б) теоретичне ядро; контрольні питання; тестовий фонд;
- в) теоретичне ядро; семінарське заняття; контрольну роботу;
- г) теоретичне ядро; контрольні питання; лабораторну роботу;

24. Функція ЕНМК закріплення, контролю і самоконтролю пов'язана з використанням видів контролю:

- а) вхідного, поточного, проміжного, вихідного;
- б) вхідного, вихідного;
- в) вхідного, поточного, вихідного;
- г) вхідного, проміжного, вихідного.

25. Електронні підручники поділяють на:

- а) відскановані, віртуальні, спеціально розроблені;
- б) відскановані, традиційні, технічні;
- в) відскановані, когнітивні, спеціально розроблені.
- г) відскановані, традиційні, спеціально розроблені.

26. До переваг застосування електронного посібника належить те, що він дозволяє:

- а) охопити весь кількісний склад студентів;
- б) охопити невелику групу студентів;
- в) охопити невелику кількість студентів;
- г) охопити кілька студентів.

27. На якому етапі занять доцільно показати слайд із зазначенням теми і переліком питань для вивчення?

- а) організаційно-вступна частина;
- б) пояснення нового матеріалу;
- в) актуалізація опорних знань.

28. Наочний метод подання навчально-методичного матеріалу на лекційних заняттях з використанням гіпертекстової технології та програмних засобів створення презентацій, зокрема, програми MS PowerPoint:

- а) мультимедійний практикум;
- б) мультимедійна лекція;
- в) мультимедійний семінар.

29. Сукупність комп'ютерних технологій з одночасним використанням кількох інформаційних середовищ: графіки, тексту, відео, фотографії, анімації,

звукових ефектів, високоякісного звукового супроводу – це:

- а) мультимедіа;
- б) технології мультимедіа
- в) ІКТ.

30. Який тип мультимедійних презентацій полегшує розуміння теоретичного матеріалу, що вивчається, сприяє його свідомому засвоєнню і запам'ятовуванню:

- а) роз'яснювальні;
- б) порівняльні;
- в) узагальнювальні.

5 КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ЗНАНЬ СТУДЕНТІВ

Підставою для визначення оцінки зі змістового модулю 2 «Сучасні теоретичні та методологічні засади інформаційних технологій в освіті» навчального курсу «Медіапедагогіка та інформаційні технології в освіті» є рівень засвоєння студентами матеріалу, передбаченого навчальною програмою, виконані практичні та науково-дослідні роботи в повному обсязі, самостійно, якісно та вчасно.

Таблиця 5.1 – Загальне оцінювання навчальної діяльності студента за підсумками Змістового модуля 2 «Сучасні теоретичні та методологічні засади інформаційних технологій в освіті»

Вид навчальної роботи / кількість занять	Критерії оцінювання	Кількість балів
Лекції	Відвідування та активна робота на всіх заняттях	5 б.
Практична робота 8 занять (1,5 б. за заняття)	Виконання роботи: а) наповнюваність змісту; б) якість оформлення;	12 б.

Науково-дослідні роботи 8 тем (2 б. за тему)	в) своєчасність виконання; г) самостійність виконання; д) аналіз наукових джерел вітчизняних та закордонних науковців; е) дотримання послідовності, логічності у виконанні; ж) захист роботи	16 б.
Усього за змістовий модуль 2:		40 б.
Лекції		5 б.
Практичні роботи		12 б.
Науково-дослідні роботи		16 б.
Сертифікат з неформальної освіти		7 б.
Змістовий модуль 1		40 б.
Змістовий модуль 2		40 б.
Іспит		20 б.

**Розподіл балів, отриманих студентами за підсумками вивчення
навчального курсу «Медіапедагогіка та інформаційні технології в освіті»**

Вид занять	Змістовий модуль № 1	Змістовий модуль № 2	Сума зміст. модуля 1	Сума зміст. модуля 2
	T1-T8	T9-T16		
Лекції	5	5	5	5
Практичні роботи	12	12	12	12
Науково-дослідні роботи	12	16	12	16
Індивідуально-дослідні роботи	6	-	6	-
Сертифікат з неформальної освіти	5	7	5	7
Іспит	–	20	–	20
Усього	40	60	40	60

Загальна таблиця розподілу балів за ЄКТС

Шкала оцінок		
Національна	Проміжок за накопичувальною бальною шкалою	ECTS
Відмінно	90–100	Відмінно
Добре	82–89	Дуже добре
	74-81	Добре
Задовільно	64-73	Задовільно
	60-63	Достатньо
Незадовільно	35–59	Незадовільно (дозволяється перескладання)
	1–34	Неприйнятно (повторне вивчення дисципліни)

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

Основна

1. Волкова Н. П. Інтерактивні технології навчання у вищій школі: навч.-метод. посіб. Дніпро: Університет ім. Альфреда Нобеля, 2018. 360 с.
2. Загірняк М. В., Поясок Т. Б., Беспарточна О. І., Токарева А. В. Медіапедагогіка: підручник. Харків: ТОВ «ДРУКАРНЯ МАДРИД», 2018. 316 с.
3. Кайдалова Л. Г., Сабатовська-Фролкина І. С., Альохіна Н. В., Шварп Н. В. Педагогіка та психологія вищої школи: навч. посіб. Харків: НФаУ, 2019. 248 с.
4. Марцева Л. А. Педагогіка і психологія вищої школи: навч. посіб. Житомир: Державний університет «Житомирська політехніка», 2022. 150 с.
5. Поясок Т. Б., Беспарточна О. І., Костенко О. В. Сучасні технології освітнього процесу: навч. посіб. Кременчук: ПП Щербатих О. В., 2020. 228 с.
6. Поясок Т. Б. Система застосування інформаційних технологій у професійній підготовці майбутніх економістів: монографія / за ред. С. О. Сисоєвої. Кременчук: ПП Щербатих О. В., 2009. 348 с.
7. Поясок Т., Беспарточна О., Москалик Г., Клевцова О. Формування медіакомпетентності у майбутніх педагогів вищої школи. *Вісник Кременчуцького національного університету імені Михайла Остроградського*. Кременчук: КрНУ, 2023. Вип. 2/2023. С. 48-54

Додаткова

8. Беспарточна О. І., Гладченко О. В., Ратушняк Т. В. Сучасні інформаційно-комунікаційні технології для забезпечення якісного дистанційного навчання. *Теорія і практика управління соціальними системами: філософія, педагогіка, психологія, соціологія*. 2022. № 2. С. 76–91.
9. Гуревич Р. С. Сучасні інформаційні технології та їхнє використання: метод. посіб. Вінниця: «Вінниця» 2006. 138 с.
10. Гуревич Р. С., Кадемія М. Ю. Інформаційно-телекомунікаційні технології в навчальному процесі та наукових дослідженнях: навч. посіб. Вінниця: «Вінниця», 2004. 365 с.
11. Корольов Д. К. Психологічний практикум: міжособистісна та масова

комунікація: навч. посіб. Житомир: ЖДУ ім. І. Франка, 2012. 209 с.

12. Лазос Г. П. Резильєнтність: концептуалізація понять, огляд сучасних досліджень. *Актуальні проблеми психології. Консультативна психологія і психотерапія*. 2018. Вип. 14, Т. 3. С. 26–64.

13. Осадчий В. В., Осадча К. П., Сердюк І. М. Використання мультимедійного проектора та електронної інтерактивної дошки в навчально-виховному процесі ВНЗ: навч.-метод. посіб. Мелітополь: ТОВ «Видавничий будинок ММД», 2011. 132 с.

14. Панченко Л. Ф. Інформаційно-освітнє середовище сучасного університету: монографія. Луганськ: ЛНУ імені Тараса Шевченка, 2010. 280 с.

15. Поясок Т. Б., Беспарточна О. І. Формування позитивного іміджу майбутнього викладача вищої школи як складова його професійної підготовки. *Вісник Університету імені Альфреда Нобеля. Серія « Педагогіка та психологія»*. 2020. № 20 (2) С. 251–260.

16. Феномен інновацій: освіта, суспільство, культура: монографія / за ред. В. Г. Кременя. Київ: Педагогічна думка. 2008. 472 с.

17. Філоненко О. В. Формування професійно-педагогічної культури майбутніх викладачів. *Наукові записки. Педагогічні науки*. 2022. Вип. 206. С. 81–86.

Електронні ресурси

18. Ілляк Н. Проблеми медіаосвіти в Україні в контексті євроінтеграції. *Діалог*. 2011. Вип. 12. С. 311–319. URL: <https://maryanivkaschool.klasna.com/uk/article/formi-metodi-mediaosviti-zasobi-navchannya-ta-vikh-2.html>.

19. Концепція впровадження медіаосвіти в Україні. URL: <http://old2.niss.gov.ua/articles/1795/>.

20. Чепак В. В. Освітній простір України в контексті глобалізаційних процесів. URL: <http://effektivnost.narod.ru/index.html>

21. Information skill in higher education: A SCJNUL position paper. Prepared by the Nask Force on Information Skills. SCONUL. URL: www.nediarnannual.at.

Методичні вказівки щодо виконання практичних і самостійної робіт з навчальної дисципліни «Медіапедагогіка та інформаційні технології в освіті» для студентів денної та заочної форм навчання зі спеціальності 011 – «Освітні педагогічні науки» освітнього ступеня «Магістр» (частина 2)

Укладачі : д. пед. н., проф. Т. Б. Поясок, к. пед, наук, доц. О. І. Беспарточна

Відповідальний за випуск зав. кафедри психології, педагогіки та філософії
к. псих. н., доц. О. В. Літвінова

Підп. до др. _____ Формат 60x84.1/16 папір тип. друк ризографія.

Ум. друк. арк. _____ Наклад _____ прим. Зам. № ____ . Безкоштовно.

Редакційно-видавничий відділ
Кременчуцького національного університету
імені Михайла Остроградського
вул. Університетська, 20, м. Кременчук, 39614